

OSREDNJA KOROŠKA KNJIŽNICA

62390 RAVNE NA KOROŠKEM

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE GOZDNO GOSPODARSTVA SLOVENIJSKE REPUBLIKE
IN LESNE — LESNO INDUSTRIJSKO PODJETJE SLOVENJ GRADEC P. O.

LETO XXI — ŠTEVILKA 4

APRIL 1990

POŠTINA PLAČANA

MIROSLAV ČAS, v. d. DIREKTORJA LESNE

5. februarja je delavski svet LESNE — lesno industrijskega podjetja Slovenj Gradec imenoval za v. d. direktorja podjetja Miroslava ČASA.

V LESNI je zaposlen 15 let, od tega 12 let na vodstvenih in vodilnih delovnih mestih (tehnični vodja, direktor TOZD, član poslovnega odbora). Po končanem študiju na strojni fakulteti se je nenehno še dodatno izobraževal: strokovni izpit, zunanje trgovinska registracija in pred kratkim 7 tedenski podiplomski študij na Management Akademije München. Ob imenovanju je za bralce Viharnika povedal:

VIHARNIK: S kakšnimi občutki ste sprejeli naloge vršilca dolžnosti glavnega direktorja LESNE — LIP Slovenj Gradec?

ČAS: Z mešanimi. Lesna ima glede na položaj na trgu v programskih usmeritvah, tehnološkem nivoju in ne nazadnje tudi v večjem številu kvalitetnih kadrov, dobro osnovo za solidno delo v prihodnje. Po drugi strani pa izjemno težka finančna situacija — stalno pomanjkanje trajnih obratnih sredstev —, ki jo še potencira splošna nelikvidnost in zmanjšanje plasmajev poslovnih bank, lahko Lesni povzroči v kratkem času takšne težave, ki lahko celo ogrozi nadaljnje poslovanje določenih delov podjetja. Kljub težavnemu položaju in dejstvu, da to pomeni celodnevno angažiranje vodilnega kadra, sem se strinjal z imenovanjem pod pogojem, da se takoj izvede razpis in Lesno prevzame ekipa, ki bo zastavila delo vsaj za 4-letno obdobje.

VIHARNIK: Kakšne so glavne smeri vašega dela?

ČAS: V tej izredno težki situaciji je težko definirati delo glavnega direktorja. Osebnostno mislim, da ni pravilno, da večkrat rešujemo probleme, ki so v pristojnosti podrejenih. Glavno funkcijo prvega človeka podjetja vidim v strateškem vodenju in oblikovanju pravilnega podjetniškega koncepta. Premalo se

ukvarjamo s ključnimi funkcijami kot so: izbira ustreznega kroga kupcev, oblikovanje proizvodnega programa po zahtevah tržišča, racionalizacija proizvodnje, motivacija zaposlenih itd., ker vsakodnevno rešujemo samo posledice poslovnih dogodkov — nelikvidnost in premali dobiček.

VIHARNIK: Kako vplivajo ekonomski ukrepi Markovičeve vlade na poslovanje v vašem podjetju?

ČAS: Lesna je v letu 1989 plačala 76 mio DM obresti in zmanjšanje inflacije pomeni za nas olajšanje. To pa ne pomeni veliko, ker je padec kupne moči na domačem trgu zmanjšal prodajo. Precejšen tečaj dinarja za nas pomeni, da z izvozom ne ustvarimo potrebnega dobička. K temu moramo še dodati restriktivno denarno politiko, ki je Lesno zaradi podkapitaliziranosti izredno močno prizadela.

VIHARNIK: Kako naprej?

ČAS: Rešitev teh problemov je v največji meri odvisna od nas v Lesni. V naših usmeritvah smo napisali, da so naši trgi v Jugoslaviji, ZRN, Italiji in Avstriji. Če pa hočemo proizvajati in prodajati v Evropo, moramo misliti in delati kot naša konkurenca. Z netrznim pristopom, brez direktnega spoznavanja tujega trga, brez ustreznih prodajnih kanalov, s tržišču prilagojenim proizvodnim programom, z nekvalitetnimi proizvodi, s stalnimi zamudami pri dobavnih rokih, z 10 % bolniškim izostankom, s 6 urnim učinkovitim delovnikom, lahko o uspešnem prodoru na tuji trg samo sanjamo.

VIHARNIK: Našteli ste samo subjektivne faktorje!

ČAS: Obstaja tudi veliko objektivnih, vendar mi moramo razmišljati o tem, na kar lahko vplivamo. Najbolj me čudi odnos, upam, zelo malega dela zaposlenih, do našega podjetja. S slabim delom delajo sebi in drugim medvedjo uslugo. Osnova je delovna in tehnološka discipli-

plina in kot nadgradnja motivacija in zadovoljstvo z opravljenim delom.

VIHARNIK: Kakšni so osebni dohodki v Lesni?

ČAS: Prenizki. V prvem kvartalu se je tudi delež osebnih dohodkov v prodajni vrednosti zmanjšal. Mi smo v teh mesecih izplačali maksimalno, kolikor nam je dovoljeval zakon. Delno smo si celo pomagali z boni. V Lesni smo iz tozgov organizirali družbe. Po sprostitvi plač si bo vsaka družba lahko določala osebne dohodke, seveda v odvisnosti od poslovnega uspeha, in medsebojne odgovornosti med družbami Lesne, kar pa ne izključuje solidarnostne pomoči, če je v naprej dogovorjena. V aprilu pa bo še večji problem potreben denar za osebne dohodke, ki ga moramo še izterjati pri naših kupcih.

VIHARNIK: Kakšni so vaši poslovni plani?

ČAS: Moji poslovni načrti so vezani na Lesno. Odvisno od poslovne politike novega vodstva Lesne bi želel delati delo, primerno mojim kvalifikacijam.

VIHARNIK: In vaše želje?

ČAS: Uspeh Lesne v prestrukturiranju za zahodni trg. S produktivnim pre-zaposlovanjem omogočiti delo vsem zaposlenim. Mislim, da lahko s polnim angažiranjem ta veliki cilj še dosežemo. Cenimo delo in zaposlitev sedaj, ne samo potem, ko pride trenutek in ti nekdo mora dati delovno knjigo, ker ni več možnosti zaposlitve.

I. Robnik

Hubert Dolinšek prejel Jesenkovo priznanje

Biotehniška fakulteta Ljubljana je letos že osemnajstič podelila Jesenkova priznanja posameznikom in kolektivom s področja biotehniških ved. To je najvišje priznanje na področju biotehniških ved. Fakulteta s tem priznanjem nagrajencem izreka priznanja in zahvalo za njihov delež pri napredku in ugledu biotehniških ved, obenem pa s tem počasti spomin na velikega znanstvenika in prirodoslovca prof. dr. Frana Jesenka.

Med štirimi posamezniki, ki so prejeli to visoko priznanje, je naš direktor Hubert DOLINŠEK. V obrazložitvi k predlogu za priznanje je napisano: Hubert DOLINŠEK je diplomant gozdarskega oddelka Biotehniške fakultete. Sedaj je direktor Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec. Svojo nad 30 letno strokovno pot je prehodil kot urejevalec gozdov, referent za gojenje gozdov, kot tehnični direktor in član poslovodnega odbora Lesne.

Gozdno gospodarstvo, kjer dela, spada med vodilne in posebne v Sloveniji. Posebne zato, ker so bili gozdovi v daljni preteklosti najbolj spremenjeni. V njem je uvajanje ekološko varnega in varčnega gospodarjenja še posebej zahtevno. Hubertu Dolinšku je to uspelo s pomočjo preudarne in humane kadrovske politike in s svojim svetovljskim pogledom na stvari. Njegova zasluga in zasluga njegovih sodelavcev je, da so se razvile med Gozdnim gospodarstvom in Biotehniško fakulteto zelo uspešne vezi pri pedagoškem, raziskovalnem in svetovalnem delu. S tovrstnim delom si je ustvaril ugled v strokovnih krogih v Sloveniji. Je tudi eden naših najbolj poznanih

Hubert Dolinšek

strokovnjakov praktikov, znan v mednarodnih krogih, kjer je veliko prispeval k ugledu in vzoru slovenskega gozdarstva. Odras njegovega dela so podobe gozda v koroškem gozdnogospodarskem območju, kjer se je in se posredno in neposredno uveljavlja. Še posebej se je izkazal kot generalni sekretar Organizacijskega odbora 18. IUFRO svetovnega kongresa 1986 v Ljubljani, v letih priprav 1982 do 1986.

Dolinškovo vztrajno in prizadevno strokovno, vodstveno in povezovalno delo se vidno odraža tudi v gozdarstvu Slovenije, kjer uspešno sodeluje v usmerjalni politiki stroke.

Hubertu DOLINŠKU Jesenkovo priznanje veliko pomeni. To je tudi priznanje njegovim kolegom, ki si skupaj prizadevajo za sonaravno gospodarjenje z gozdovi na našem območju.

I. Robnik

SEDEŽNA GARNITURA »NINA« DOBITNIK NAGRADE ZLATI MOST NA SEJMU »MEBEL 90« V SKOPJU

V času od 19. do 25. marca 1990 je potekal v prostorih skopskega sejmišča sejem pohištva pod nazivom »MEBEL 90«.

Na sejmu je sodelovalo okrog sto razstavljalcev iz Jugoslavije in tujine.

Lesna je svoj proizvodni program (SUMO vrata, IZOLIR okna, stenske, talne in stropne obloge PAMO, garderobne omare in sedežne garniture) razstavila na površini 50 m².

V času sejma je posebna komisija pod vodstvom ŽIVKA POPOV-

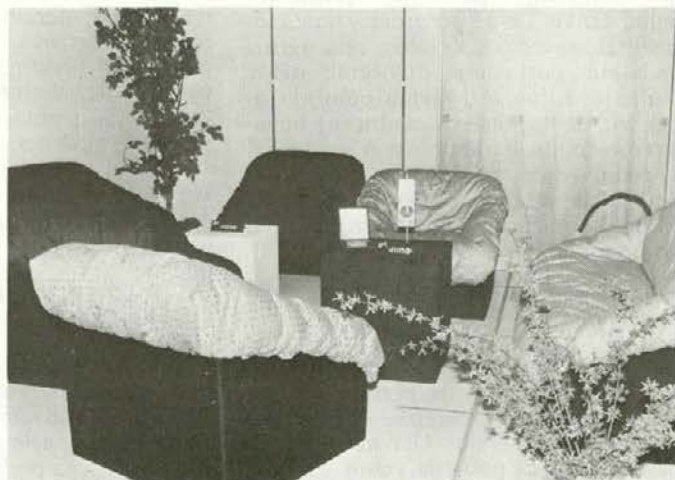
SKEGA arhit., ocenjevala razstavljene proizvode, jih razvrstila v devet skupin in najboljšim dodelila nagrade. Podelili so 4 zlate, 7 srebrnih in 3 bronaste mostove.

V skupini pohištva za mlade je bil dodeljen ZLATI MOST garnituri »NINA« Lesne Slovenj Gradec. Sedežno garnituro »NINA« sestavlja dvosed in dva fotelja, njuna posebnost pa je v tem, da se dvosed in fotelja enostavno spremenita v ležišče.

FILIP JELEN

Zdravkovič Vlastimir prejema nagrado Zlati most za sedežno garnituro Nina

Plan investicijskih vlaganj v gozdarstvu za leto 1990

1. Gozdne prometnice

V letošnjem letu so predvidena sredstva za gozdne ceste in vlake v višini 8 % od vrednosti blagovne proizvodnje. Tako zbrani denar se bo koristil za:

- nove gradnje in rekonstrukcije
- investicijsko in redno vzdrževanje
- cestarske skupine

PREGLAD V GOZDNE PROMETNICE V LETU 1990

V spodnji tabeli so stroški cestarskih skupin že odšteti. Za nove gradnje namenimo 45 % sredstev, za vzdrževanje cest 55 %.

PREGLAD V GOZDNE PROMETNICE V LETU 1990

TOZD TOK	g.c. novogradnje		g.c. rekonstr.		vlake din	NDVOGR. IN REV. S. PR. REKNO. VZDR.	INVEST. IN REKNO. VZDR.	S K U P A J
	ke	din	ke	din				
T O Z D								
Mislinja	1.2	500,000	0.0	0	100,000	600,000	684,336	1,284,336
Slovenj Gradec	0.0	0	0.8	200,000	0	200,000	821,352	821,352
Crna na K.	2.4	700,000	0.1	150,000	0	850,000	1,571,225	2,421,225
Radlje ob Dravi	0.0	0	1.5	800,000	0	800,000	180,768	980,768
S k u p a j :	3.6	1,200,000	2.4	1,150,000	100,000	2,450,000	3,067,481	5,537,481
din/km		333,333		479,167				
T O K								
Slovenj Gradec	2.1	600,000	1.2	450,000	500,000	1,750,000	1,329,034	3,079,034
Dravograd	0.5	600,000	3.5	200,000	90,000	890,000	192,246	1,072,246
Ravne na K.	1.4	400,000	1.2	400,000	0	800,000	1,732,198	2,532,198
Radlje ob Dravi	0.0	0	6.4	700,000	40,000	740,000	1,654,240	2,394,240
S k u p a j :	4.0	1,600,000	12.3	1,950,000	630,000	4,180,000	4,897,726	9,077,726
din/km		400,000		158,537				
S K U P A J :								
TOZD + TOK	7.6	2,800,000	14.7	3,100,000	730,000	6,630,000	7,985,107	14,615,407
din/km		368,421		210,884				

PREGLAD INVESTICIJ PO PLANU ZA LETO 1990

	TOZD Mislinja	TOZD Slov. Gr.	TOZD Crna	TOZD Radlje	TOK CLS	TOK Slov. Gr.	TOK Dravogr.	TOK Ravne	TOK Radlje	TOZD TIS	TOZD Gradnje	DSSP	S K U P A J
Spravilna meh. :	225,000	0	800,000	120,000	0	0	0	0	0	0	0	0	1,145,000 : 5.4
Transportna meh. :	0	0	0	0	0	0	0	0	0	300,000	0	0	300,000 : 1.4
Grabična meh. :	0	0	600,000	0	0	0	0	0	0	0	1,000,000	0	1,600,000 : 7.6
Lesna skladišča :	0	0	530,000	6,300	3,905,121	0	0	0	0	0	0	0	4,441,421 : 21.0
Oprema :	355,000	650,000	1,346,500	395,000	0	211,500	148,300	665,000	350,000	878,100	160,000	1,369,000	6,528,400 : 30.9
Razno :	106,796	192,538	224,593	2,019,814	0	4,188	28,039	29,620	18,154	3,668,043	840,804	9,706	7,141,595 : 33.8
S K U P A J :	687,796	842,538	3,501,093	2,541,114	3,905,121	215,688	176,339	694,620	368,154	4,846,143	2,000,804	1,378,706	21,156,416 : 100.0

Ugotovljamo, da obseg izgradnje cest v zadnjih letih upada in tudi ne dosegamo predvidenih vlaganj po srednjeročnem planu.

Gozdne ceste	sred. plan 86-90 km	realizirano v letu 1989 km	plan 1990 km
— nove gradnje	25,1	12,0	7,6
— rekonstrukcije	12,1	0,5	14,7
skupaj	37,8	12,5	22,3

2. Investicije v druge objekte in opremo

Glavni vir za tovrstna vlaganja predstavlja minimalna amortizacija od osnovnih sredstev.

PREGLAD INVESTICIJ PO PLANU ZA LETO 1990

V letošnjem letu so predvidena naslenja večja investicijska vlaganja:

- traktor (Torpedo ali GT 70) 3 kom
- rekonstrukcija linije drobne oblovine v Otiškem vrhu
- obnova lupilnika na Meles-u v Mušeniku
- mehanične delavnice v Vižingi
- skladišče razstreliva Dobrava
- skladišče razstreliva Jazbina
- nabava računalnika

Za investicijo rekonstrukcija linije drobne oblovine v Otiškem vrhu in mehanične delavnice v Vižingi predvidevamo pridobitev sredstev za manj razvita področja.

V gozdnem gospodarstvu bomo letos združevali 2.469.170,00 din za naslednje investicije skupnega pomena:

- rekonstrukcija linije za predelavo drobne oblovine v Otiškem vrhu v višini 1.037.120,00 din.
- skladišče razstreliva na Dobravi in Jazbini v višini 610.000,00 din
- računalniška oprema v višini 822.050,00 din.

BRANKO SLAVIČ

Mešano podjetje Lesne v ZRN

Z novim letom je v Nürnbergu v ZRN pričelo delovati mešano podjetje Interles, katerega soustanovitelj je Lesna skupaj z dvema nemškima partnerjema: firma Scoti in firma Integral. Pogodbeni partnerji so se na osnovi dosedanjega uspešnega sodelovanja dogovorili, da bodo pri skupnih nastopih in trgih EGS poslovali v bodoče preko skupne firme in tako zagotovili še učinkovitejše vključevanje družb Lesne na tržišče združene Evrope. Skupni cilji tega trgovskega podjetja so v nadaljnjem povečanju in boljšem ekonomskemu efektu izvoza pohištva in stavbnega pohištva, razvoju novih proizvodov na podlagi direktnih tržnih

raziskav in v zagotavljanju cenejšega nakupa visoko kakovostnih surovin in polproizvodov za potrebe proizvodnje naših družb in njihovih kooperantov. Delež kapitala Lesne v tem podjetju, ki je po pravnem statusu d.o.o., znaša 49 %.

Ustanovitev te mešane firme v ZRN predstavlja nedvomno pomemben korak pri uveljavljanju poslovne strategije Lesne, ki gradi na čim tesnejši razvojni, tehnološki in tržni povezanosti s srednjo Evropo.

MITJA HORVAT

Linijo drobne oblovine v Otiškem vrhu je potrebno obnoviti

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec je v letih 1969–74 pristopilo k izgradnji centralnega lesnega skladišča v Otiškem vrhu. Lokacija je bil izbrana na geografskem središču koroškega gozdnogospodarskega območja in v neposredni bližini že obstoječega žagarskega obrata.

Zgrajeni sta bili dve liniji in sicer ločeno za predelavo debele in drobne oblovine. Kapaciteta skladišča je bila 105.000 m³, od tega 35.000 m³ drobne oblovine, vendar se delež drobne oblovine povečuje in dosega sedaj že blizu 50.000 m³.

Leta 1987 smo zaradi tehnološke in fizične zastarelosti in obremenjenosti pristopili k rekonstrukciji linije za debelo oblovinu. Ta je bila izvršena na isti lokaciji z isto tehnološko zasnovu. Zaradi enakih vzrokov pa je potrebno pristopiti tudi k rekonstrukciji drobne oblovine.

Linija za predelavo drobne oblovine je izrednega pomena:

- droben les je smiselno mehanizirano obdelovati, ker zahteva največ vloženege dela po času, težavnosti in je tudi najdražje,
 - zaradi zakona, ki predpisuje lupljenje iglavcev,
 - zaradi koncentracije lesa, ki omogoča ekonomično investicijako vlaganje,
 - omogoča ovrednotenje primarnih gozdnih sortimentov, fleksibilnost na trgu, prilagajanje tržišču in doseganju večjih dobičkov.
- Linija bo zgrajena za kapacitete do 50.000 m³ letno in je predvidena za opravljane naslednjih funkcij:
- dozirna miza za odlaganje oblovine
 - lupljenje
 - merjenje z elektronikom
 - sortiranje

— evidenca
Rekonstrukcijo je možno izvesti na obstoječi lokaciji ali na novi lokaciji — vzporedno z linijo debele oblovine. S tehnološkega tališča je utemeljena prestavitev na novo lokacijo iz več razlogov:

- možna je etapna gradnja na dve leti (kar je zaradi velike investicijske vrednosti interesantno);
- na stari obstoječi liniji proizvodnja normalno teče.

Predračunska vrednost rekonstrukcije znaša 16.812.000 din. Za finančno pokritje investicije predvidevamo pridobiti sredstva za manj razvita področja, združevanje sredstev v okviru GG, lastna sredstva TOZD CLS in sredstva poslovnih partnerjev.

Branko Slavič

ŠE 3 MESECE DRUŽBENEGA VARSTVA V NOVI OPREMI

V obdobju začasnih ukrepov družbenega varstva od novembra lani do 31. marca 1990 v Novi opremi so se že pokazale spremembe. Predvsem so vidni rezultati na področju prodaje oblažjenega pohištva. V prvem četrtletju letošnjega leta so prodali vse zaloge in sprejeli precej novih naročil. Kljub temu še niso pripravljene za poslovanje po Zakonu o podjetjih. Niso še izoblikovali končne oblike organizacije, zato so ukrep družbenega varstva podaljšali še za 3 mesece in za prisilnega upravitelja imenovali ing. Bojana COKANA iz TUS, tozda Prevent Slovenj Gradec.

Prihodnost Nove opreme je predvidena v še večjem sodelovanju s Tovarno usnja Slovenj Gradec. Obe podjetji sta se na podlagi dosedanjega sodelovanja na skupnih projektih, prostorski povezanosti, delnem prekrivanju proizvodnih programov in kadrovskem sodelovanju, dogovorili, da se Nova oprema združi v Tovarno Usnja in Lesno s prenosom kapitala (poslovnega sklada) v vsako podjetje 50%. S tem bosta prevzele obe podjetji tudi vse obveznosti iz sedanjega poslovanja v enakih deležih. Obe podjetji sprejmeta istočasno pogodbo o ustanovitvi ene ali več družb z omejeno odgovornostjo. Dejavnost teh družb bo proizvodnja oblažjenega pohištva in vzmetnic. Za program vzmetnic bi poskušali pridobiti preko TUS in njenih partnerjev kontakte z nemškimi partnerjem, da bi vložil sredstva v našo proizvodnjo. Program oblažjenega pohištva je dokaj soliden, treba pa bo dvigniti produktivnost, da bomo konkurenčni tudi na tujih tržiščih.

Zaradi izjemno slabega finančnega stanja v Novi opremi, bosta obe podjetji izdelali sanacijski program. Delovna skupina, ki bo program pripravljala, bo predvidela tudi novo organizacijo Nove opreme, ki bo organizirana po sodobnih, organizacijskih in tržnih načelih. Posebno pozornost bodo namenili izvozu in pridobivanju tujih partnerjev za sovlaganje in ustvarjanje mešanih družb. Analiza poslovanja kaže premajhno produktivnost, kar pomeni, da bodo pri prestrukturiranju nastali tehnološki viški.

Lesna in TUS bosta v pogodbi, ki jo bosta sklenili opredelili tudi način odločanja in vodenja firme.

O vseh teh odnosih med TUS in LESNO so delavci obeh podjetij že glasovali na referendumu 2. marca. V času družbenega varstva, do konca meseca junija, bodo pripravili dokončno obliko organizacije in sklenili vse potrebne pogodbe in sporazume.

I. R.

Letošnji Jožetov sejem v Slovenj Gradcu je bil eden najbogatejših doslej, F. Jurač

Sistem G 2

Razvojno tehnični sektor Lesne je v sodelovanju z Družbo TP Pameče razvil tip predsobe Sistem G 2. Sistem predstavlja sklop garderobnih omar, ki jih lahko postavimo v vsako, še tako zahtevno predsobo. Odlikuje ga funkcionalnost, prilagodljivost prostoru, vrhunska kvaliteta, natančna izdelava in kombinacija barv.

Sistem garderobnih omar G 2 sestavljajo trije osnovni elementi, ki jih lahko med seboj poljubno kombiniramo. Funkcionalno zaključen element, ki vsebuje omarico za čevlje, odlagalne policičke, obešalnik in ogledalo, lahko predstavlja samostojno opremo predsobe, ali pa ga dopolnimo z garderobno omaro in obešalnikom za odrasle in otroke.

Javnost si je nov program že lahko ogledala na razstavi v Domo-
su v Ljubljani februarja letos. Ponovno bo prikazan na sejmu Ambien-
ta v Zagrebu. Predstavniki na terenu pa raziskujejo tržišče. Ko bo-
mo imeli zbrane podatke o zanimanju za novi proizvod, bomo začeli s
proizvodnjo.

I. R.

Ne ponavljajmo napak!

Ko se človek ozre nazaj na prehojeno pot GG Slovenj Gradec in sedaj že bivše LESNE, se šele zave, kaj je bilo v teh letih storjeno in koliko obljub neizpoljenih. Spomnimo se, s kakšnimi upi in veseljem smo sprejemali koncept razvoja podjetja ob združitvi v LESNO. Za delavce transporta, kjer sem bil takrat zaposlen kot voznik gozdarskega kamiona, je bilo rečeno, da se bo transport s svojo servisno dejavnostjo ob preselitvi na novo lokacijo v Pameče razvil v enega najsodobnejših servisov za gozdno in kmetijsko mehanizacijo. Ob prevozih lesa, lesnih odpadkov in gramoziranja cest bo opravljal tudi podobne storitve za druge. Danes deluje v redu le še servis motor-
nih žag, medtem ko prevlak lesa s traktorji TIS ne opravlja več, prevozi se pa krčijo na vseh področjih in prehajajo v roke drugih. Ideja o veliki delavnici ni nikoli zaživela, ker so svoje delavnice že od začetka razvijale tako »TP Pameče« kot »Iverica«, da o Radljah ne izgubljamo besed. Na pol opremljena strojna delavnica (n. pr. brez kalilne peči itd.) pa ni mogla nuditi dovolj kvalitetnih storitev. Gotovo pa je, da je delavnica, ki lahko izdelava gozdarsko žičnico, smučarsko vlečnico, razvije traktor za gozdarske potrebe ali v tednu dni popravi popolnoma razbit hidravlični voziček žičnice,

sposobna opravljati tudi servise na obdelovalnih strojih lesne industrije, le zaupanja in prave volje bi bilo treba. Novi traktor, ki ga razvijajo na TIS Pameče in že preizkušajo na tere-
nih, bi bila pomembna pridobitev za gozdarsko dejavnost, saj je delo z njim v primerjavi s sedanjimi IMT prava igra. Popolnoma hidravlično upravljanje od vodenja do pogona bi pomenilo za strojnika bistveno manj naporov, gibljivost vzgibnika pa bi koristila terenu in na drevju povzročala tudi manj poškodb. Toda izgleda, da za končno realizacijo tega projekta denarja ne bo, kot ga ni bilo za nakup kvalitetnih kamionov iz uvoza, ki naše po vzdržljivosti prekašajo za trikrat. To dokazujejo na naših cestah sedaj že skoraj polnoletni MANI. Kot voznik gozdarskega kamiona sem se mogoče najbolj veselil nabave hidravličnih dvigal in tega, da bomo ob cestah les manj prebirali in vozili cela debela na centralno skladišče, kjer se bo za vse vršila nadaljnja obdelava in ostale manipulacije. In kaj je od tega danes? Je pa bilo na TIS Pameče v preteklosti storjenih kar nekaj napak. Imeli smo možnost, da prevzamemo generalni servis za avtodvigala »Jonse-
reds«, ki bi pokrival vse države Vzhodne Evrope, pa je nismo izkoristili. Dobro se je uveljavil le servis motornih žag, ki se mu pa ob more-

bitni prihodnji organiziranosti podjetja tudi ne piše dobro. Zaradi našega odklanjanja manj donosnih prevozov za razna podjetja v naši regiji in podaljšanih prevozov izven republiških meja, so se koristniki le teh organizirali po svoje in s tem zmanjšali potrebe po kamionih TIS Pameče. Res pa je, da taki nestalni prevozi zahtevajo nekoliko več prožnosti, pa notranjih premikov in s tem več dela za nekatero delavce. S podaljšanimi prevozi smo delali predvsem usluge tistim kmetom, ki so si za les prodan kot travnični posek priskrbeli živalsko krmo, ki je v naših hribih ni mogoče pridelati, to pa tudi ni bil greh. Še vedno menim, da 30 gozdarskih kamionov lahko prenese en kamion, ki na daljših vožnjah dobička ne prinaša in pokriva le minimalne stroške, tega pa si zasebnik z le enim kamionom ne more privoščiti. Velika škoda je, da niti nekdanji GG niti LESNA nista našla sredstev, ki so bila potrebna za priznanje beneficiranega staža voznikom gozdarskih kamionov, saj poleg sekačev in traktoristov delajo v najtežjih pogojih. O teh zadevah lahko imam svoje mnenje, ker sem bil na TIS Pameče vezan 21 let in nisem ravnodušen do delovne usode bivših sodelavcev in prijateljev.

Motorne žage naj bi v bodoče prešle v last ali uporabo delavcem sekačem, kar je z vidika gospodarjenja na prvi pogled dobro, toda vprašanje je, če ne bodo čez nekaj časa pri-
spele nazaj na servis, dobre le še za v smeti. Delavec, ki sedaj ne pazi na delovna sredstva, tudi pozneje ne bo, ampak bo po naši navadi

Zgibni traktor

Bomo delili usodo s tem veteranom?

izsilil novo ali pa plačilo popravila stare žage, kajti sam tega ne bo zmoget ali pa hotel. Pri nas še vedno velja pravilo, da se dobremu delavcu prej nekaj odvzame kot doda, zato da se lahko primakne slabemu.

Nič drugače ne bo tudi pri osebnih vozilih, ki naj bi prešla po sporazumu v uporabo sedanjim koristnikom. Kdo lahko prisili mladega delavca, ki si ustvarja družino, ureja stanovanje ali gradi dom, da bo imel vozilo, ki ga uporablja za službene namene tudi kasko zavarovano, da bo šel na soljeno cesto ali natikal verige in rinil v revir ter tako uničeval prevozno sredstvo, ki si ga s kilometrinno gotovo ne bo obnovil? Če pa bo za te namene takrat uporabljal raje javna sredstva, kombije ali gozdarske kamione, pa lahko to stori že sedaj, mar ne? Mislim pa, da ni problem v tem, ampak v očitkih, zakaj toliko službenih vozil in miselnost, da se vsakdo, ki se najde na terenu po službenem času vozi v privatne namene. To pa še zdaleč ni res, le vsakemu o tem ne moreš polagati računov. Za preprečitev zlorab obstajajo predpisi in ukrepi, le spoštovati jih je treba, kar pa ni težko doseči, če le hočemo. Kaj bo v slučaju, da se sicer vestnemu delavcu dogodi, da bo na vozilu polomil diferencial, menjalnik, motor ali v prometni nesreči izgubil vozilo? Ali bo zato ostal brez službe? Če pa mu bo v teh primerih podjetje kasko zavarovalo vozilo in plačalo popravila, ki jih sicer s kilometrinno ne bo zmoget, pa namen teh ukrepov tako ne bo dosežen, obrekovanja, kako se nekateri poceni vozijo na račun drugih, se bodo upravičeno nadaljevala.

Še en primer iz preteklih let je vreden spomina. Večan je na gradnjo kamionskih cest v gozdarstvu. Na Transportu v Pamečah smo imeli delovno skupino zagnanih šoferjev, ki smo jih imenovali »divja jaga«. Delali so v zadovoljstvo vseh, dokler so imeli dobra vozila, ko pa so se začele okvare, so pričeli v skupino prihajati tudi zasebniki z bolj konkurenčni-

mi kamioni. Ker so bili težki zasebni tovornjaki bolj »gor vzeti« kot naši lahki, so počasi prevzeli večino prevozov v svoje roke in ko je na TIS Pameče »crknil« zadnji kiper, tudi cene storitev. Že prej so na najslabših cestah ostajali le naši kamioni in lomili pogonske sklope, privatniki pa so odhajali na manj tvegane in bolj donosne posle. Kot rečeno, ko v skupini gramozarjev ni bilo več našega kamiona, so ceste gramozirali le še po ceni, ki so jo določali tuji prevozniki. Tega monopola smo se rešili le tako, da smo po TOZD LESNE zbrali denar in kupili nove konkurenčne »rabe«, katerih število je pa kaj kmalu postalo zopet preveliko, saj so se spet pojavili zasebniki, pripravljeni voziti za sprejemljivo ceno. Zgodba se ponavlja, naučimo se pa nič. Tako je pač tržno obnašanje zasebnikov, ki so pripravljeni delati za ceno, ki se jim še izplača, če pa zaradi naše neumnosti dosežejo več, pa toliko bolje za njih.

Tudi pri prevlakah lesa bodo nastali podobni problemi. Dokler bomo imeli le še en traktor, ki bo sposoben pobirati ostanke za drugimi bo še šlo, ko pa tega ne bo več, bo ostanke res pobiral zasebnik, toda po ceni, ki jo bo določil on ali pa bo les ostal tam, dokler ga ne bo odkril inšpektor in pomagal napraviti red.

Ko smo ustanavljali delavnico v Pamečah, smo se slepili, kako založeno bo centralno skladišče strojnih delov. Skladiščnikom na TOZD ne bo treba drugega, kot javiti potrebe in skupna nabavna služba bo poskrbela za vse ostalo. Danes pa si moramo ustvarjati zaloge na TOZD Sami, če hočemo, da proizvodnja nemoteno poteka. Gume, verige, drsniki, žične vrvi, pa rezervni deli za motorne žage, požirajo na razdrobljenih skladiščih veliko več sredstev, kot pa jih na skupnem in res ekspektivnem skladišču, kjer bi bil vsak potreben del res dosegljiv v vsakem času. Danes so police v za ta namen postavljenem skladišču prazne. Res je velika škoda, da lepe ideje v

Gozdarska žičnica z avtomatskim vozičkom

zdrženi LESNI niso v celoti nikoli zaživele, vendar pa to ni vzrok, da s svojim podjetjem, naj bo to LESNA ali GG, ne bi bil zadovoljen.

Vsa leta sem se v teh kolektivih počutil varno in zadovoljno, s čemer pa se verjetno vsi delavci ostalih organizacij v naši regiji ne morejo pohvaliti. Želim si le eno, ne ponavljajmo napak in ne učimo se na njih, raje jih ne delajmo, kajti preveč nas stanejo!

Marjan ČUJEŠ

REZULTATI POSLOVANJA OKT. — DEC. 1989 V GOZDNEM GOSPODARSTVU

Po statusni spremembi zaradi izločitve gozdarstva iz Lesne Slovenj Gradec smo za obdobje zadnjih treh mesecev lanskega leta pripravili zaključni račun. Rezultate so obravnavali in potrdili posamezni tozdi in toki, za delovno organizacijo pa odbor za gozdarstvo in splošne zadeve ter delavski svet gozdnega gospodarstva.

V tem obdobju smo v družbenem sektorju prodali 24.000 m³ gozdnih sortimentov, kar predstavlja 98% izvršitve plana. V tokih smo odkupili in prodali 21.600 m³ gozdnih sortimentov oz. 80% plana in 2.300 m³ rezanega lesa oz. 51% plana. Na Centralnem lesnem skladišču je plan skladiščne manipulacije izpolnjen s 75%, plan predelave lesa v tramiče pa 51%. Neizpolnjeni količinski plani so tudi v transportni in gradbeni dejavnosti.

V osnovnih dejavnostih smo plane presegle v prvih devetih mesecih, v zadnjem trimesečju pa so količine nižje od letno planiranih, ker planov proizvodnje v letnem merilu ni mogoče presežati. V CLS smo se prilagajali pri predelavi tržnim razmeram. V Gradnjah in tozdu Transport in servisi pa je obseg proizvodnje manjši zaradi zoženih investicijskih naložb tako v podjetju kot izven njega. Del-

no pa v teh dveh tozdih vpliva na manjšo proizvodnjo in storitve konkurenčno vključevanje privatnikov in kmetov.

Poslovni prihodki prav tako ne dosegajo planiranih vrednosti. V tozdih gozdarstva so poslovni prihodki doseženi s 94%, v tokih s 95%, v CLS s 73%, v transportni dejavnosti s 83% in v gradbeni dejavnosti 87%. Skupaj za Gozdno gospodarstvo so planirani poslovni prihodki doseženi s 87% in ne zadostujejo za pokrivanje vseh poslovnih stroškov in osebnih dohodkov. Pokrijejo jo skupaj s pozitivno razliko med finančnimi prihodki in odhodki, torej s prejetimi obrestmi.

Akumulacija 763.900 konvertibilnih dinarjev je skromna in predstavlja le 1% vseh prihodkov. Od teh rezultatov pa je odšteto že nekaj rezervacij stroškov, ki v tem obdobju še niso nastali: npr. za samopriskevke kmetov, za investicijsko vzdrževanje cest in opreme, za večjo ohranitev realne vrednosti premoženja od minimalne.

Vsi tozdi in toki so poslovali pozitivno. S takimi rezultati smo se planiranim ciljem približali, v celoti pa jih nismo dosegli.

Jožica ŠAVC

Kruti časi

*Še nisem starček, a se spomnim rad,
da včasih časi boljši so bili,
smo med seboj se spoštovali vsi,
tedaj sem jaz res bil precej še mlad.*

*A nepoštenost čas je obrnila,
prevzetnost se pojavila je vmes,
prevzetnost, ki za vse je slaba res,
veliko komu je srce zlomila.*

*In vsak hotel imeti je vse več,
že kriva pota so bila prisotna,
poštenost stara, davno že odsotna,
veljavo je dobil ognjeni meč.*

*Do kam prišli smo danes, vsi vemo,
ves svet potaplja se v človeški krvi,
le kdo nam krutost to je storil prvi,
vsi vemo, a vsi raje tiho smo.*

*Pregovor stari bom omenil še,
najhujša zver lahko je človek sam,
v današnjih časih, sam to rad priznam,
in upam s tem, da sem povedal vse.*

Zlatko Škrubej

Poslovanje v času od 1. 10. do 31. 12. 1989 DSSP Lesne industrije po izločitvi TOZD in TOK gozdarstva

Z izločitvijo TOZD in TOK gozdarstva je ob reorganizaciji služb DSSP in delovne skupnosti Interne banke prišlo tudi do razdelitve delavcev in sicer tako, da je od skupnega števila delavcev v DSSP (187) prešlo v gozdarstvo 82; 105 jih je ostalo v lesno industrijski dejavnosti. Interna banka je do konca leta 1989 delala v prvotnem sestavu in šele s 1. 1. 1990 prešla ločeno v gozdarsko in lesarsko dejavnost. TOZD Blagovni promet je prav tako do konca leta 1989 posloval v prvotni organizaciji.

Lesna industrija je obdržala ime in znak Lesne in delovna skupnost je s številom delavcev, ki so prešli v lesno industrijo, poslovala kot delovna skupnost skupnega pomena do konca leta 1989 in opravljala dela za vse enote lesne industrije, ki je prav tako do konca leta 1989 poslovala v okviru TOZD lesne industrije.

Za poslovanje v obdobju od 1. 10. do 31. 12. 1989 pa je DSSP v skladu s predpisi sestavila zaključni račun, ki vsebuje naslednje podatke:

— skupaj so bili doseženi prihodki v višini	43,489.589.000
— odhodki skupaj	39,103.556.800
— dosežen je bil brutto dobiček	4,386.032.200
— dohodek je znašal	21,749.340.000

z ustvarjenimi stanovanjskimi sredstvi 679.088.300
— in akumulacijo 107.324.300

Pri ugotavljanju rezultatov poslovanja smo revalorizirali:
1. materialne in nematerialne naložbe po koeficientu porasta cen industrijskih proizvodov od 1. 10. do 31. 12. 1989,

2. amortizacijo od materialnih in nematerialnih naložb po koeficientu porasta cen industrijskih proizvodov od 1. 10. do 31. 12. 1989.
Pri ugotavljanju rezultatov poslovanja smo obračunali amortizacijo od materialnih naložb in nematerialnih naložb tako, da smo jo obračunali od posameznih osnovnih sredstev od 1. 10. do 31. 12. 1989.

Ostane ožjih skupnih služb v višini 107,324,300 din pa smo razporedili na bruto osebne dohodke po tem obračunu. Po predpisih se razporejanje iz BOD po tem naslovu ne more opraviti pred 1. 7. 1990, če se predpisi ne bodo spremenili.

Na naše delo v letu 1989 s strani temeljnih organizacij nismo dobili nobenih niti ustnih niti pisnih pripomb, zato smatramo, da smo delo opravljali zadovoljivo.

Za sodelovanje se zahvaljujemo!

Tone Potočnik

Mlečna jara kača

Koroška kmetijska zadruga prireja vsako leto v zimskih mesecih strokovna predavanja. Snov predavanj se menja, vsakokrat pa je obvezno na programu problematika mleka. To je popolnoma razumljivo, kajti v mlečni verigi je toliko nepravilnosti in še toliko nedorečenega! To potrjuje tudi udeležba, ki je na teh predavanjih vselej največja.

Tudi letos je na Prevaljah ta žgoča razprava trajala polne tri ure. Bilo je, kot da sedi zastopnik celjske mlekarne na zatožni klopi, saj so razburjeni razpravljalci valili vso krivdo prav na tega posrednika v naši mlečni verigi. Ing. Mirnik, ki že vrsto let hodi na tovrstna predavanja, se je dobro oborožil s podatki, jih podrobno komentiral, vendar nas ni prepričal, še manj pa zadovoljil. Poleg mizerne nizke odkupne cene, ki ne pokriva niti proizvodnih stroškov, je zelo boleče tudi odstopanje pri tolšči in higienski oporečnosti. Kmetje smo nezaupljivi do pravičnega jemanja in odčitavanja vzorcev, kar občasno zelo prizadene vsakega proizvajalca mleka! Ta sum je še bolj potrdil podatek zastopnika mlekarne, da imajo v zadružni proizvodnji vselej nadpovprečen odstotek tolšče in da doslej še niso imeli higiensko oporečnega mleka!!! Kot izkušeni mlekarji tega enostavno ne moremo verjeti in razumeti ter sumimo, da družbeno proizvodnjo družba tolerira in ujčka zato, da se manjša izguba na družbenih posestvih! Ob tem podatku se je Ober prijel za glavo in ves razburjen zapustil dvorano.

Vso razpravo sem budno spremljal, vendar se nisem podal v razpravo.

Imam namreč navado, da svoje misli in prepričanje raje zapišem. Zapisana beseda je lahko bolj premišljena, več zaleže in je trajna. Tega načina sem se poslužil tudi zdaj, moti pa me samo to, ker sem podobne misli v našem glasilu pred leti že zapisal. Opravičujem pa se s tem, da to večno mlečno problematiko ponavljajo tudi drugi.

Proizvajalci mleka imamo namreč to smolo, da ima naš produkt tri velike slabosti. Prva je izredno zapletena in draga proizvodnja, v katero moraš vlagati dolgoročno in še takrat ne dobiš vrnjenih proizvodnih stroškov! Imamo opravka z živo materijo, za katero moramo skrbeti za prehrano in dnevno oskrbo, za zdravlje in dobro počutje!

Druga slabost je mleko, ki je izredno kvarljivo blago, saj zdrži svojo naravno kvaliteto samo dve uri po molži, potem pa hitro pada. Da se more mleko konzimirati, ga je treba za to usposobiti. Zbiranje, odvoz mleka v mlekarne, pasterezacija in odvoz mleka nazaj v trgovine, to so stroški, ki grede iz žepa mlečnih proizvajalcev. Tudi marža pri prodaji na drobno. S tem nastaja ogromna razlika med odkupno in maloprodajno ceno, ki ima to posledico, da je mleko za potrošnika razeroma drago, proizvajalec pa ne pokriva niti stroškov!

Kot tretjo slabost navajam splošno mnenje potrošnikov, da prav zaradi tega, ker je mleko najosnovnejše živilo in ga mora imeti vsak — tudi socialno ogrožen potrošnik, mora biti poceni! To miselnost je potrošnikom pravzaprav vcepila naša družba, ki je vsa povojna

leta držala v ceni mleka kmeta na uzdi! Cene repromaterijala pa so bile proste in so divjale tako, da se je razmerje vedno bolj rušilo. Cilj oblasti je bil, da zadovolji potrošnika, malo pa jo je brigalo to, kako je bil proizvajalec mleka stimuliran! Tudi zdaj, ko se je zaradi inflacije cena mleka močno dvignila, je razmerje med odkupno in maloprodajno ceno še vedno v razmerju 1:3 v škodo kmeta!!

Kako uskladiti vse to, da bo v tej mlečni verigi dobil vsak svoj pravičen delež? Mlekarne so podjetja, ki morajo s svojim poslovanjem ustvarjati toliko skladov, da pokrijejo osebne dohodke in stroške ter odvajajo družbene dajatve. Trgovine so upravičene do svoje marže, ki pa prav pri mleku ni realna.

Da bo to tako nujno živilo dostopno po zmerni ceni tudi za socialno ogroženega potrošnika, mora tukaj svoje prišpevati širša družba! Z zakonom mora doseči, da se marža pri maloprodajni ceni mleka zmanjša, mlečno predelovalno industrijo mora dotirati, proizvajalcem mleka pa zagotoviti tako odkupno ceno, ki bo krila vsaj dejanske stroške.

Ali druga, bolj sprejemljiva varianta: z maloprodajno ceno mleka morajo vsi v mlečni verigi pokriti svoje stroške, socialno ogroženim potrošnikom pa naj daje pomoč družba! Pod potrošniško marelo so namreč vsi trije sloji: socialno ogroženi, srednji in bogati! Po dosedaj uveljavljeni praksi pa mlečni proizvajalci podpiramo tudi bogate! Ali ni absurdno to, da moramo tudi za potrošnika, ki je dobro situiran, se pravi, da ima visoke mesečne dohodke, sodobno opremljeno hišo, z vikendom po vrhu, seveda tudi avto in še kaj na obali, prodajati pod realno ceno mleko zato, da si ga tudi ta lažje kupi!!!

Mlečni proizvajalci ne poznamo praz-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Nadaljevanje s 7. strani

nikov, ne državnih in ne cerkvenih. Imamo namreč krave takšne pasme, ki morajo žreti vsak dan, v petek in svetek. Tudi v drugih poklicih so taka delovna mesta, da je treba delati ob vseh praznikih in ob težkih delovnih pogojih, toda ti delavci so za to izjemno delo stimulirani; dobijo dodatek za praznično delo, za težke delovne pogoje in še kaj. Mlečni proizvajalci pa s prodajo mleka ne pokrivamo niti proizvodnih stroškov, da o kakšni akumulaciji, ki je nujna za nadaljnjo reprodukcijo, niti ni govora!

Zamislimo si, da bi bilo mleko industrijski proizvod! Kako bi ga znala reklama visoko ceniti in opravičevati visoko ceno! Ker pa mleko kljub vsej sodobni tehniki morejo proizvajati le krave, ki jih oskrbuje kmet, ni ta proizvod

deležen v reklami posebne pozornosti, tembolj pa je razširjeno splošno mnenje, da mora biti poceni zato, ker je nenadomestljivo osnovno živilo, ki ga mora imeti tudi socialno ogrožen sloj ljudi. Temu stanju smo najmanj krivi kmetje, ki pa moramo to slabost naše družbene ureditve plačevati z lastnimi žulji!

Ne opravičujem slabosti in napak, ki se delajo v celotni mlečni verigi, hočem pa biti objektivni, zato gledam na to problematiko širše od zadrage, mlekarnice in trgovine. Za vse niso krivi posredniki, na katere valimo vso krivdo!

Mleko je živilo posebnega družbenega pomena, je zapisano v zakonu o mleku, ki ga je pred kratkim po hitrem postopku sprejela slovenska Skupščina. Upajmo, da to ni samo predvolilni go-laz! Bo ta zakon končno le presegal ta

gordijski voz? Bo prizadevanje Slovenske kmečke zveze za realnejše odkupne cene še naprej samo glas vpijočega v puščavi? Tudi bodoči slovenski parlament bo moral reči svoje!

Zadovoljiva rešitev za vse, za proizvajalce mleka, posrednike in potrošnike bo le takrat, ko bo stroške za nujno tržno usposabljanje mleka krila širša družba!

Ob mleku smo zrasli vsi. Tudi tisti, ki danes ne vedo več, kaj je krava, še manj pa, kako težko se to važno živilo proizvaja!

Sedanji poskus posameznikov s privatno prodajo melka, je kratkotrajna rešitev. Če bi šli v to prodajo množično, bi kmalu nastal pravi kaos.

Tudi pri govejem mesu zajema posrednik s preveliko žlico! Ajnžik

KADROVSKE VESTI — SOCIALNA PROBLEMATIKA — REKREACIJA

Razpis za letovanje v sezoni 1990

Člani kolektiva Lesne lahko letujejo v letu 1990 v naslednjih krajih:

- v počitniškem domu Filip Jakovu,
- v kamp hišicah v Selcah,
- v vikend bungalovih v Lanterni pri Poreču,
- v vikend hišici v Termah Čatež in
- v Strunjanu v 4-posteljni sobi počitniškega doma Jeruzalem Ormož

V obmorskih počitniških objektih bodo izmene 10-dnevne in sicer:

- od 11. 6. do 21. 6.
- od 21. 6. do 1. 7.
- od 1. 7. do 11. 7.
- od 11. 7. do 21. 7.
- od 21. 7. do 31. 7.
- od 31. 7. do 10. 8.
- od 10. 8. do 20. 8.
- od 20. 8. do 30. 8.
- od 30. 8. do 9. 9.
- od 9. 9. do 19. 9.

V Termah Čatež bodo zaradi premajhnih kapacitet skozi vso leto 7-dnevne izmene in sicer od sobote do sobote.

V Selcah se bo pričela sezona 16. 6. 1990 in končala 1. 9. 1990 oz. 8. 9. 1990 (odvisno od števila prijaviteljnih).

Delavec nastopi letovanje s kosilom in ga konča z zajtrkom. Sobo, hišico, vikend bungalov mora delavec izprazniti do 10. ure zjutraj.

Cene za letovanje bodo znane ob izidu Viharnika pri referentu za družbeni standard in tajnicah v družbah. Smernice komisije so, da naj znaša 10-dnevni penzion na zaposlenega v Filip Jakovu enako, kot regres na zaposlenega v letu 1990 v Lesni.

Delavci, ki niso zaposleni v Lesni, nimajo pravice letovati v vikend bungalovih, Selcah, Čatežu in Strunjanu, lahko pa letujejo v Filip Jakovu, če kapacitete niso zasedene.

Pravico do letovanja po ceni, ki bo določena za člane kolektiva, bodo imeli tudi nezaposleni zakonci članov kolektiva, njihovi nepreskrbljeni otroci nad 10 let, upokojeanci in njihovi nepreskrbljeni otroci.

Po ceni, ki bo določena za člane kolektiva, bodo lahko delavci letovali največ 10-dni, najmanj pa 5-dni (koriščno vseh 5-dni skupaj).

Za delavce, ki bodo letovali 5-dni in sindikalne izlete, se cene penziona povišajo za 5 %.

V času letovanja od 11. 6. do 21. 6. in od 21. 6. do 1. 7. se prizna 20% popust.

Popust velja za vse objekte, razen za letovanje v Termah Čatež.

Po sezoni ni popusta!

Prednost pri letovanju v glavni sezoni imajo delavci:

1. ki še niso oz. so najmanjkrat letovali v počitniških objektih,
2. ki imajo daljšo delovno dobo pri Lesni,
3. ki imajo večje število nepreskrbljenih družinskih članov,
4. ki imajo večje število soloobveznih otrok,
5. ki imajo zaposlenega zakonca v Lesni,
6. ki so matere (očetje) samohranilke — samohranilci,
7. ki koristijo kolektivni dopust,
8. ki 5-let niso koristili počitniških kapacitet, ne glede na število otrok,
9. število točk se sešteva za delavce, ki želijo istočasno letovati v vikend bungalovu v Lanterni, v apartmaju v Selcah, v hišici Čatež ali v isti sobi v Filip Jakovu,
10. če koristijo dopust oz. kolektivni dopust delavci dveh družb, vsaki o 5-dni, se točke seštejejo.

Za delavce, ki bodo letovali v Filip Jakovu, bo organiziran avtobusni prevoz, ki ga bomo uskladili z Merxom. Cena avtobusnega prevoza znaša do nadaljnega 280 din na osebo.

Delavci, ki želijo potovati z avtobusom, morajo to javiti referentu za družbeni standard do 1. 6. 1990. Uro odhoda avtobusa bomo pravočasno javili.

Prevozne stroške morajo delavci poravnati pred odhodom.

Delavci, ki bodo letovali v počitniških objektih morajo imeti s seboj posteljno perilo.

Delavcem, ki bodo razporejeni v željeno letovišče, se zadrži regres za letni dopust, kot akontacija za letovanje.

Delavcem, ki bodo koristili naše počitniške kapacitete bodo plačali dopust za svoje družine v treh enakih obrokih in sicer:

- 1/3 v mesecu juniju,
- 1/3 v mesecu juliju in
- 1/3 v mesecu avgustu.

Letovanje lahko odjavite najkasneje do 1. 6. 1990. Odjava letovanja po 1. 6. 1990 je opravičena le v primeru bolezni, hujših poškodbah, smrti in službenih zadev, za kar je potrebno predložiti potrdilo.

V primeru kasnejšega nastopa letovanja ali predčasnega odhoda domov, zaračunamo polno ceno.

NAPOTNICA NI PRENOSLJIVA!

Če bi koristnik izročil napotnico osebi, ki nima pravice do ugodnosti ali je s seboj pripeljala osebe, ki niso navedene na napotnici, je s tem storil hujšo kršitev delovne obveznosti.

Prijavnice morajo izključno izpolnjevati le tajnice družb, ter s svojim podpisom in žigom družb in enot Poslovnega inženiringa jamčiti za verodostojnost podatkov.

Enako velja za upokojeince Lesne.

Vse pravilno izpolnjene prijavnice morajo tajnice družb in enot Poslovnega inženiringa poslati referentki za družbeni standard v Poslovnem inženiringu Lesne najkasneje do 5. 5. 1990.

Daniela PETEK

Lesno industrijsko podjetje uredniški odbor »VIHARNIK« Slovenj Gradec

Podpisani Janže Herman, rojen 30. 7. 1907, sedaj stanujoč v Sp. Razborju šte. 8, vam sporočam sledeče:

Takoj po drugi svetovni vojni, leta 1945 sem se zaposlil v takratnem lesno industrijskem podjetju Slovenj Gradec v lesnem obratu v Suhem dolu kot polkvalificirani delavec. Od 1. 7. 1947 pa sem delal do 16. 12. 1950 kot nočni čuvaj, ko sem bil zaradi hude bolezni invalidsko upokojen.

Ne vem kako to, da me Lesno podjetje ne upošteva k upokojevcem, saj sem zaradi tega zelo oškodovan — to je: ne prejemam lista Viharnik, nikoli me ne povabijo kot upokojenca na kak izlet itd.

Prosim, da mi v Viharniku odgovorite, zakaj nisem v seznamu upokojevcem, če je moja prošnja utemeljena.

Vas pozdravlja

Odgovor uredništva

Pismo smo odstopili kadrovske službi Lesne, ki bo tovarišu Hermanu pisмено odgovorila!

Uredništvo

Razpis za letovanje v sezoni 1990

Člani kolektiva Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec lahko letujejo v naslednjih krajih:

- v počitniškem domu v Filip Jakovu
- v hotelu Bernardin v Portorožu
- v kamp hišicah v Selcah
- v vikend bungalovih v Lanterna kampu pri Poreču in
- vikend hišici v Termah Čatež

V hotelu Bernardin, v Selcah in Lanterni pri Poreču bodo izmene 10-dnevne in sicer od:

- 9. 6. do 19. 6.
- od 19. 6. do 29. 6.
- od 29. 6. do 9. 7.
- od 9. 7. do 19. 7.
- od 19. 7. do 29. 7.
- od 29. 7. do 8. 8.
- od 8. 8. do 18. 8.
- od 18. 8. do 28. 8.
- od 28. 8. do 7. 9.
- od 7. 9. do 17. 9.

V Termah Čatež bodo izmene 7-dnevne in sicer od sobote do sobote. Če hišica ne bo zasedena, se bodo izmene lahko podaljšale tudi do 14 dni.

V Filip Jakovu bo poleg 10 dni možno letovati tudi 7 in 14 dni. Pričetek in zaključek letovanja v Filip Jakovu z organizirano prehrano bo odvisen od števila prijav. Predvidoma se bo sezona začela s 1. 7. in zaključila z 2. 9. Delavci, ki bodo želeli letovati pred in po sezoni, bodo nameščeni v apartmaje s kuhinjo.

10-dnevne izmene v Filip Jakovu bodo v sezoni od:

- 1. 7. do 10. 7.
- 10. 7. do 20. 7.
- 20. 7. do 30. 7.
- 30. 7. do 9. 8.
- 9. 8. do 19. 8.
- 19. 8. do 29. 8.
- 29. 8. do 8. 9. 1990 (če bodo vsi termini v sezoni polno zasedeni)

7 in 14-dnevne izmene bodo predvidoma od nedelje do nedelje s pričetkom 1. julija in zaključkom 2. septembra.

Delavec nastopi letovanje s kosilom in ga konča z zajtrkom. Sobo, hišico, vikend bungalov mora delavec izprazniti do

10. ure zjutraj. Pri razporejanju delavcev bomo upoštevali pravilnik o uporabi počitniških zmogljivosti. Delavci, ki niso zaposleni v Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec, lahko letujejo v naših počitniških kapacitetah le v primeru, da te niso zasedene in plača ekonomsko ceno. Pravico do letovanja po ceni, ki bo določena za člane kolektiva bodo imeli tudi nezaposleni zakonci člana kolektiva, njihovi nepreskrbljeni otroci nad 10 let, upokojeanci. Delavci, ki bodo letovali v Filip Jakovu, v Lanterni, Selcah in Čatežu, morajo imeti s seboj posteljino.

Cene za letovanje in pogoji plačila bodo znani ob izidu VIHARNIKA.

Za delavce, ki bodo letovali v Filip Jakovu (10 dni) bo organiziran avtobusni prevoz, ki ga bomo uskladili z Merxom. Vse podrobnosti in ceno prevoza bomo naknadno sporočili.

Delavci, ki želijo potovati z avtobusom, naj to sporočijo vodji kadrovske socialnih zadev do 1. 6. 1990.

Prevozne stroške morajo delavci poravnati pred odhodom. Delavcem, ki bodo razporejeni v željeno letovišče se zaradi regres za letni dopust, kot akontacija za letovanje.

Letovanja bo mogoče plačati v treh obrokih in sicer:

- 1/3 v mesecu juniju
- 1/3 v mesecu juliju
- 1/3 v mesecu avgustu

Letovanje lahko odjavite najkasneje do 1. 6. 1990. Po 1. 6. 1990 se lahko odjavite le v primeru bolezni, smrti in službene zadržanosti, za kar je potrebno predložiti potrdilo.

V primeru kasnejšega nastopa ali predčasnega odhoda domov brez opravičljivih razlogov, se zaračuna polna cena.

Napotnica ni prenosljiva! Če koristnik izroči napotnico osebi, ki nima pravice do letovanja, ali s seboj pripelje osebe, ki niso navedene na napotnici, je s tem storil hujšo kršitev delovne obveznosti. Prijavnice morajo izpolnjevati samo tajnice TOZD, TOK in sektorjev delovne skupnosti ter s svojim podpisom in žigom jamčiti verodostojnost podatkov. Enako velja za upokojeince in kooperante.

Vse pravilno izpolnjene prijavnice morajo tajnice poslati vodji kadrovske socialnih zadev, Marijani LAHOVNIK na delovno skupnost najkasneje do 7. maja 1990.

Marijana LAHOVNIK

RAZPIS ŠTIPENDIJ ZA ŠOLSKO LETO 1990/91 V GOZDNEM GOSPODARSTVU

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec razpisuje za šolsko leto 1990/91 naslednje štipendije:

— dipl. ing. gozdarstva, VII. stopnja	3 štipendije
— dipl. ekonomist, VII. stopnja (denarništvu in finance)	1 štipendijo
— dipl. ekonomist, VII. stopnja (mednarodni ekonomski odnosi)	1 štipendijo
— sekač, IV.—V. stopnja	5 štipendij
— gimnazija, V. stopnja	5 štipendij
— dipl. ing. strojništva, VII. stopnja	1 štipendijo
— kmetijski tehnik, V. stopnja	2 štipendiji
— ing. agronomije, VI. stopnja	1 štipendijo
Skupaj:	19 štipendij

Prijave pošljite od 20. 6. 90 do 15. 7. 1990 na naslov: Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, Vorančev trg 2 (kadrovske splošni sektor)

Prijavi na obrazcu 8,40 priložite kopijo zadnjega šolskega spričevala ali potrdilo o opravljenih izpitih, potrdilo o vpisu v šolo, potrdilo o premoženju in številu družinskih članov.

Majda Klemenšek

RAZPIS ŠTIPENDIJ ZA REDNO ŠOLANJE V LETU 1990/91 V LESNI SLOVENJ GRADEC

1. obdelovalec lesa	II. stopnja	3 štipendije
2. lesar — širok profil	IV. stopnja	19 štipendij
3. lesar — tapetnik	IV. stopnja	9 štipendij
4. lesarski tehnik	V. stopnja	13 štipendij
5. inž. lesarstva	VI. stopnja	1 štipendija
6. dipl. inž. lesarstva	VII. stopnja	3 štipendije
7. ekonomist — računovodstvo	VI. stopnja	1 štipendija
8. dipl. ekonomist-rač.	VII. stopnja	1 štipendija
9. inž. računalništva	VI. stopnja	1 štipendija
10. konfekcionar II	IV. stopnja	2 štipendiji
Skupaj:		53 štipendij

Prošnjo s celotno dokumentacijo je treba oddati v času od 20. 6. 1990 do 15. 7. 1990 na naslov:

LESNA SLOVENJ GRADEC
LESNOINDUSTRIJSKO PODJETJE
GOSPOSVETSKA 4
Služba za izobraževanje in štipendiranje
62380 SLOVENJ GRADEC

DRAGO MIŠETIČ

NAŠI JUBILANTI

MESECA APRILA PRAZNUJEJO

10. LET DELOVNE DOBE

1. Zdravko KRAJNC, TOK Slovenj Gradec
2. Janko MIKELN, TOK Ravne — Prevalje
3. Marijana LAHOVNIK, DSSS Gozdno gospodarstvo
4. Marija MIKAS, Poslovni inženiring LESNA

20. LET DELOVNE DOBE

1. Anton ŠUMAH, Gozdarstvo Slovenj Gradec
2. Marjan PEČOVNIK, Gozdarstvo Radlje
3. Anton SEKUTI, TIS Pameče

30. LET DELOVNE DOBE

1. Rudolf PASARIČ, TIP Otiški vrh
2. Alojz REPAS, TIP Otiški vrh
3. Elizabeta KOK, TP Prevalje
4. Katica VAUKMAN, TSP Radlje — Podvelka
5. Tone POTOČNIK, Poslovni inženiring LESNE
6. Kristina SANTNER, Poslovni inženiring LESNE

35. LET DELOVNE DOBE

1. Anton JAMŠEK, Gozdarstvo Slovenj Gradec

40. LET DELOVNE DOBE

1. Alojz KREMZER, Gozdarstvo Črna
2. Maks KOTNIK, Gozdarstvo Slovenj Gradec

V mesecu januarju je praznovala jubilej 20 let delovne dobe tudi Ivana KRALJ iz TP Prevalje.

V prejšnji številki VIHARNIKA nam je v tej rubriki zagodel tiskarski škrat pri imenu AMALIJE MAZAJ iz TSP Radlje — Podvelka.

Amaliji se za napako opravičujemo.

Uredništvo

NAŠA UPOKOJENKA MARIJA POGORELČNIK

22. marca letos je dopolnila 35 let delovne dobe. Moč in delovni elan, ki ju je do zadnjega delovnega dne puščala v poslovnih prostorih Lesne, bo sedaj lahko namenila za svoja vsakdanja opravila pri hiši, pa še ji bo ostalo časa in elana za razna priložnostna opravila.

Marija POGORELČNIK je začela delati pred 35. leti pri Kmetijski zadrugi v Črnečah. Čez dobro leto, 1956 leta, je sprejela delo gojitvene delavke pri Gozdnem gospodarstvu v takratni enoti Ravne. V gozdu je delala nekaj več kot 15 let. Delovni pogoji so bili v gozdu za ženske izredno težki, zato so jim omogočili druga dela. Marija je leta 1971 začela delati kot čistilka na takratni gozdni upravi in pozneje opravljala ta opravila v Lesni vse do upokojitve.

Delo v gozdu je bilo naporno in težko, pa tudi čiščenje prostorov v stavbi, ki so jo nenehno obnavljali, ni bilo ravno lahko. Kljub temu pa se Marija svojih delovnih let spominja

lahkotno in umirjeno in pravi, da je vedno rada delala, da ji delo nikoli ni bilo pretežko.

Marija že ve, kako ji bodo tekli dnevi v pokoju. Posvetila se bo domu, knjigam, ki jih tako rada prebira, mi pa jo bomo še srečevali pred našo poslovno stavbo, kjer nam bo urejala park.

I. Robnik

P.S.: Sodelavcem se iskreno zahvaljujem za lepa darila!
Marija POGORELČNIK

Prva generacija lesarjev letos konča šolanje

Pred tremi leti smo v Slovenj Gradcu organizirali dislociran oddelek lesarske šole Maribor za poklic lesar — široki profil. Danes imamo že vse tri letnike: prvi, drugi in tretji letnik. Interes za vpis je bil vsako leto večji kot je bilo prostih vpisnih mest. Tako smo vpis usklajevali z matično šolo in višek interesentov usmerjali v Maribor.

Letos je interes za vpis zelo velik. Na informativnem dnevu je bilo 66 kandidatov, zato bomo verjetno morali organizirati sprejemne izpite.

Zaključni, 3. letnik se pripravlja za zaključni izpit, ki obsega praktični del (izdelavo izdelka) in teoretični del (slovenski jezik in tehnologija obdelave). Kljub težavam, ki smo jih imeli ob organiziranju lesarske šole v Slovenj Gradcu glede predavateljev strokovnih predmetov in pri izvajanju praktičnega pouka, smatramo, da so učenci enako usposobljeni za poklic kot učenci drugih lesarskih šol.

V prvi generaciji je bilo vpisanih tudi 10 učenek. Ugotavljamo, da poklic ni najbolj primeren za ženske. To se vidi tudi iz manjšega vpisa deklet drugo in tretje leto.

Koroška regija je bogata na lesni surovini in ima tradicijo v predelavi lesa od žagarstva do visoko kvalitetnih finalnih izdelkov. Kljub težavam v lesarstvu v Sloveniji in v naši regiji pričakujemo, da se predelava lesa v regiji ne bo zmanjšala in da bomo proizvajali več visokokvalitetnih izdelkov. Tako bodo tudi v bodoče velike potrebe po strokovno usposobljenih delavcih — lesarjih širokega profila. Iz tega sledi, da je delovanje lesarske šole za regijo potrebno in bo interesantno še

v bodoče. Zavedamo se, da je potrebno pogoje šole še izboljšati, predvsem zagotoviti stalne predavatelje in uskladiti teoretični in praktični pouk ter več pozornosti posvetiti predvsem strokovnemu in praktičnemu izobraževanju.

Simon ROŽEJ

ŠPORT V LETU 1990 V GG SLOVENJ GRADEC

Komisija za šport, ki jo sestavljajo športni referenti iz tozdov in tokov Gozdnega gospodarstva, je na prvi seji sestavila plan aktivnosti za leto 1990.

V zadnjih letih je zanimanje za šport v delovni organizaciji upadlo, zato je komisija črtila iz programa discipline: odbojko, šah, planinski pohod in plavanje. Ostale discipline pa bodo:

aprila kegljanje — organizator TOK Ravne — Prevalje,

maja mali nogomet — organizator Gozdarstvo Črna,

junija namizni tenis — organizator Gozdarstvo Radlje,

septembra streljanje na glinaste golobe — organizator TOK Slovenj Gradec,

oktobra streljanje z zračno puško — organizator TOK Radlje

decembra veleslalom — organizator Gozdarstvo Črna,

decembra sankanje — organizator Gozdarstvo Mislinja.

V dogovoru z Lesno bo organizirano tudi tekmovanje v odbojki in kegljanju z njihovimi ekipami.

Športna tekmovanja bodo organizirana v prostih sobotah ali v popoldanskem času. Uporabljali bodo sistem točkovanja, kjer bo zmagovalna ekipa prejela toliko točk, kolikor bo sodelujočih ekip, za vsako naslednje mesto pa po eno točko manj.

Z željo, da bi povečali interes za športna tekmovanja v podjetju, je komisija za šport sklenila, da bomo ob koncu leta razglasili poleg ekipnih zmagovalcev še najboljšega športnika in športnico za tekoče leto. Da pa bodo to lahko izvedli, morajo športni referenti pri prijavah za posamezno tekmo posebej prijaviti delavce, ki se bodo potegovali za ta naslov.

Sistem točkovanja za prvo mesto bo naslednji:

— do 15 uvrščenih	za 1. mesto	30 točk
— od 16 do 30 uvrščenih	za 1. mesto	40 točk
— od 31 do 50 uvrščenih	za 1. mesto	50 točk
— od 51 do 70 uvrščenih	za 1. mesto	70 točk
— nad 70 uvrščenih	za 1. mesto	100 točk

Za ostala mesta bomo uporabili način izračunavanja točk:

$$X = \frac{N - (n - 1)}{N} \times X \quad (\text{zgoraj navedene točke})$$

X = število točk

N = število uvrščenih tekmovalcev

n = doseženo mesto

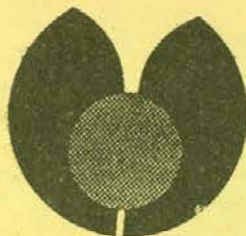
Upoštevali bomo rezultate v panogah: veleslalom, sankanje, kegljanje, streljanje na glinaste golobe, streljanje z zračno puško in namizni tenis.

Športna tekmovanja naj ne bi bila samo tekmovalnega značaja ampak predvsem srečanja ljudi, ki delajo v istem podjetju.

Peter GREGOR

**KOROŠKA KMETIJSKA
ZADRUGA, n. sub. o
SLOVENJ GRADEC**
**KOROŠKA ZADRUŽNA
HRANILNO KREDITNA
SLUŽBA, n. sub. o
SLOVENJ GRADEC**

PRILOGA ZA KMETIJSTVO izhaja mesečno. Prilogo izdaja KKZ Slovenj Gradec in KZ HKS Slovenj Gradec in je sestavni del Viharnika.

Ureja uredniški odbor. Glavna urednika Rok Gorenšek in Jože Krevh.

Naslov: KKZ Slovenj Gradec, Celjska cesta 7, Uredništvo priloge za kmetijstvo, telefon 842-341.

Tisk: ČGP Večer Maribor, Tržaška cesta 14, 62000 Maribor, 1990.

PRILOGA ZA KMETIJSTVO

LETO VIII — ŠTEVILKA 4

APRIL 1990

POŠTINA PLAČANA

GOSPODARJENJE V LETU 1989

Težavno leto je za nami — leto z največjim divjanjem cen, čemur smo se mu morali hočeš — nočeš vsi prilagajati, da smo zmanjšali inflacijske izgube. Hitro obračanje denarja je postalo pomembnejše in donosnejše od katerekoli dejavnosti. Kmetijstvo je bilo zaradi dolgih proizvodnih ciklusov z inflacijo še posebej prizadeto.

Po večletnem administrativnem določanju cen mesa so bile le-te lani sproščene, kar pa ne velja za mleko, kjer je zlasti v prvem polletju prihajalo do velikih cenovnih neskladij in motenj na trgu.

V Koroški kmetijski zadrugi je bilo poslovanje do lanskega prvega polletja še pozitivno, nato pa nas je predvsem visoka zadolženost pahnila v izgubo, ki jo ugotavljamo tudi v zaključnem računu za lansko leto.

Med pozitivne dosežke v lanskem letu štejemo izgradnjo mesninih diskontne trgovine v Otiškem vrhu, obnovo LEDININE trgovine v Podgorju in pričetek prodaje mleka na slovenjgraški tržnici.

I. KMETIJSKA PROIZVODNJA

a.) MLEKO (TISOČ l)	1-12/88	1-12/89	1-12/89 1-12/88	1-12/89 PLAN 1989
združeni sektor	9.870	10.042	101,7	100,9
družbeni sektor	1.158	1.144	98,8	92,0
SKUPAJ:	11.028	11.186	101,4	99,9

Obešanje vrvice — spomladansko delo v hmeljišču, foto: Ferdo Javornik

b.) GOVEJA KLAV. ŽIVINA (TON)				
združni sektor	1.110	930	83,8	76,5
družbeni sektor	116	143	122,9	100,4
SKUPAJ:	1.226	1.073	87,5	79,0

c.) KLAVNI PRAŠIČI (TON)				
združni sektor (Ledina, Odor)	124	103	83,1	73,6
»MESNINA«	472	558	118,2	74,4
SKUPAJ:	596	661	110,9	73,5

V letu 1989 je KKZ Slovenj Gradec oddala 11,2 mio litrov mleka. S tem je bila planirana količina skoraj v celoti dosežena. V primerjavi z letom poprej je bila večja za 1,4 %.

Kooperanti so oddali na trg 90 % celotne količine mleka oz. 10 mio l, kar je 1,7 % več kot v lanskem enakem obdobju. Ob tem se je št. krav v kontroli povečalo za 4 %, kar pomeni padec produktivnosti prireje za 2 %. Precejšnje zmanjšanje — za 5 % — se je pojavilo na TZO »LEDINI«, ostala dva TZO pa izkazujeta povečano proizvodnjo mleka.

Ob povečani proizvodnji mleka se je število kooperantov znižalo, kar kaže na pozitivne premike pri intenziviranju prireje koroških združnikov.

Na družbenih farmah je bila prireja mleka večja kot lani, vendar je bilo oddanega mleka mlekarni za 1,2 % manj. Na Ledini znaša razlika med namoženim in mlekarni oddanim mlekem 72.000 l. Od te količine je bilo na mestni tržnici od junija dalje, ko se je s prodajo začelo, prodanih 41.245 l (8,8 % celotne proizvodnje), ostali del pa je porabila farma za lastne potrebe.

Glede na velike težave med letom na področju cen, ko so zaradi dolgih plačilnih rokov inflacijsko izgubljali predvsem rejci, smo s proizvodnimi (ne pa tudi ekonomskimi) rezultati lahko zadovoljni.

Drugače je na področju prireje mesa. V letu 1989 je bila oddaja klavne živine za 153,4 t oz. 12,5 % manjša kot leto poprej. Za planom je zaostajal za 21 %. Družbeni sektor je prirejo mesa povečal za 23 %, kooperanti pa so oddali za 16 % manj. Ocenjuje se, da tudi v tem sektorju proizvodnja dejansko ni upadla, pač pa se je povečalo število zakolov na domu.

Prireja klavnih prašičev se je v skupnem povečala za 11 % (ob tem v Ledini zmanjšala za dobro tretjino), kljub temu pa je za četrtno manjša od planirane.

II. MESARSKA DEJAVNOST

KKZ TOZD »MESNINA« je od koroških združnih organizacij odkupila v letu 1989 za 15 % manj goveje živine kot leto poprej, zaradi česar je bila za toliko nižja tudi proizvodnja junečjega in govejega mesa.

Za 8 % manj so proizvedli svinjine, povečala pa se je izdelava mesnih izdelkov, in sicer za 16 %.

»MESNINA« je za 15 % povečala obseg uslužnostnega klanja za KZ Vuzenica in ERO iz Titovega Velenja.

Kultivator za hmelj, foto: F. Javornik

V svoji prodajni mreži »MESNINA« prodaja tudi meso, nabavljeno od drugod, in sicer največ svinjine (355 t) in perutnine (243 t), saj te proizvodnje v Koroški zadrugi ni dovolj. V primerjavi z letom prej so se povečale le nabave svinjskega mesa.

Skupno je prodaja mesa lani upadla za 7 %, od tega je največje zmanjšanje pri perutnini (za 20 %) in govedini (za 17 %). Prodaja svinjskega mesa se je ob 3% povečanju količinsko izenačila s prodajo govedine (529 ton).

Mesnih izdelkov je bilo prodanih 417 ton, kar je 8 % več kot leto poprej. Plan je bil zastavljen še više in ni bil v celoti dosežen.

Struktura prodaje po občinah se zadnji dve leti skoraj ni spremenila. Največ prodaja »MESNINA« v ravenski občini (43 %), nato v Slovenj Gradcu (24 %), Dravogradu (13 %), v Titovem Velenju (10 %), Radljah (5 %) in drugod (5 %).

III. TRGOVSKA DEJAVNOST

Trgovsko poslovanje je bilo v lanskem letu podrejeno hiperinflacijskim razmeram, ko so se cene nenehno spreminjale in povzročale obilo dodatnega dela. Breme vzdrževanja zaloga je postalo ob skrajševanju plačilnih rokov dobaviteljev tako hudo, da so se morale proti koncu leta povečati tudi marže. Za zagotavljanje enakega obsega poslovanja so bile tudi zadrugne trgovine prisiljene opravljati nivelacijo cen.

Fizično je obseg prodaje lani upadel. Za tretjino manj je bilo pro-

danih gnojil in zaščitnih sredstev, za 7 % manj krmil in koruze. Zmanjšala se je tudi prodaja kmetijske mehanizacije.

IV. FINANČNI KAZALCI

Koroška kmetijska zadruga je leto 1989 zaključila s 472,6 tisoč k. din izgube. Z rdečimi številkami sta poslovali TZO »LEDINA« (387,6 tisoč k. din) in »ODOR« (643,5 tisoč k. din), določena sredstva za akumulacijo pa sta ustvarila TOZD »MESNINA« (406,8 tisoč k. din) in TZO »TRATA« (151,7 tisoč k. din).

Ne glede na finančni rezultat so vse zadrugne organizacije v letošnje leto vstopile močno kratkoročno zadolžene in z velikimi likvidnostnimi težavami, ki se iz tedna v teden zaostrujejo. Dodatne probleme bo pozitivnim organizacijam povzročilo plačilo poročna prispevkov in davkov po zaključnem računu za lansko leto, zato so se marsikje — kot je slišati — odločili za prikazovanje slabših finančnih rezultatov v zaključnem računu, seveda v okviru možnosti, ki jih dopuščajo predpisi.

Ker je obračunski sistem v temeljih spremenjen, je primerjava z letom 1988 lahko samo približna. Ob upoštevanju 1256% inflacije (rast drobnoprodajnih cen v SFRJ) je v Koroški kmetijski zadrugi prihodek realno porasel za 1,4 %, materialni stroški so bili manjši za 2 %, sredstva za amortizacijo pa za 7 %.

Element (v MIO starih din)	1-12/88	1-12/89	Ind.
PRIHODEK	52.821	726.522	1375
MATER. STROŠKI	13.088	173.878	1329
AMORTIZACIJA	883	11.096	1257
AKUMULACIJA	1.173	5.585	476
IZGUBA	—	10.311	—
BRUTO OD	4.186	73.513	1756
NETO OD/DEL (v konvertibil. din)	58,2	1.018	1749
ŠT. ZAP.	336	334	99

Povprečni neto OD na delavca je znašal 1018 k. din, kar je 17,5-krat več kot leto poprej. Najbolj so se osebni dohodki popravili v TOZD »MESNINI« (20,2-krat), najmanj pa na TZO »LEDINI« (15,0-krat). Število zaposlenih delavcev se je zmanjšalo za 2 delavca oz. 0,6 %.

MAJDA BUKOVNIK

Pred letošnjo setvijo koruze

V zadnjem času nadpovprečno sončno in toplo vreme je vzpodbudilo tudi kmete, da že zelo intenzivno razmišljajo o letošnji setvi koruze. Čeprav je do optimalnih rokov za setev še daleč, je prodaja semenske koruze v trgovinah že precejšnja. Zato bo prav, da pred spomladansko setvijo nekoliko obnovimo naše znanje o pridelovanju koruze.

I. IZBOR HIBRIDA

Predstavlja pomembno odločitev za vsakega pridelovalca koruze. Od pravih izbora je odvisna tako velikost kot tudi kvaliteta pridelka. Po ranosti dozorevanja so koruzni hibridi uvrščeni v zrelostne razrede od FAO 100 do FAO 800. V prvem ranostnem razredu FAO 100—200 so najranjši, za toploto najnezahtevnejši hibridi, ki v najkrajšem času dosežejo tehnološko zrelost. Hibridi v vsakem višjem razredu zahtevajo več toplote, zato tudi kasneje dozorejo. Kasnejši hibridi so praviloma višji in dajejo večje pridelke tako silaže kot zrnja.

Po teoretičnih opredelitvah so za Koroško primerni le najranjši hibridi iz razreda 100 pa še ti le za silažo. V praksi pa se je pokazalo, da prav dobro uspevajo tudi hibridi iz razreda 200, za silažo pa tudi hibridi do konca razreda 300. Seveda se lokalne temperaturne razmere zelo razlikujejo, tako da kasnejši hibridi uspevajo le v toplejših nižinskih predelih.

Kmetijski strokovnjaki vsako leto spremljajo nadpovprečne hibridi in najboljše priporočajo za setev. Tako so za letošnjo setev priporočeni naslednji hibridi:

FAO 100—200

BC — 175: zelo zgoden hibrid primeren za silažo in za zrnje v najvišjih hribovskih predelih.

BC — 188 in BC — 191: zgodnja trilinijska hibrida, poltrdniki, že v začetku razreda FAO 200

FAO 200—300

BC — 272 ETA: zelo rodovitna poltrdnika iz druge polovice tega zrelostnega razreda

BC — 278 in PIONEER 3839 — DEA: rodovitna hibrida iz konca tega zrelostnega razreda, primerna za zrnje ali za silažo

FAO 300—400

PIONEER 3925 — MIRNA: rodovitna hibrid iz prve polovice tega razreda

BC — 312, BC — 318: rodovitna hibrida iz sredine razreda 300. Lani sta dala dobre rezultate. V naših ravninskih področjih primerna za silažo

PIONEER 390E EVA: izredno rodovitna hibrid iz konca razreda FAO 300. Zaradi pozne tehnološke zrelosti je njegova setev v našem področju vprašljiva.

II. PRIPRAVA ZEMLJE IN GNOJENJE

Po možnosti opravimo globoko temeljno oranje že v jeseni. Ker je koruza okopavina, je precejšen porabnik humusa v tleh in zato dobro reagira na gnojenje z organskimi gnojili. Zato je priporočljivo že v jeseni zaorati 20—30 t/ha hlevskega gnoja ali 35—45 m³/ha

gnojil. Na lahkih peščenih tleh je oranje in gnojenje z organskimi gnojili upravičeno zgodaj spomladi. Spomladi z branjem razbijemo večje grude. Neposredno predsetveno pripravo pa najbolje opravimo s predsetvenikom. Za njim fino zdrobimo in zrahljamo zemljo do globine setve (4—7 cm).

Če imamo za njivo rezultate analize tal, koruzi gnojimo glede na rezultate in pričakovan pridelek. Takšne gnojilne norme bo pripravil področni pospeševalec.

Če pa analiz nimamo, se poslužujemo okvirnih gnojilnih norm. Ob uporabi navedenih količin organskih gnojil bi bilo potrebno z mineralnimi gnojili dodati še:

140—180 kg/ha N
80—100 kg/ha P₂O₅
100—140 kg/ha K₂O

Če pa koruze ne gnojimo z organskimi gnojili, so okvirne potrebe po hranilih naslednje:

200—240 kg/ha N
100—140 kg/ha P₂O₅
200—240 kg/ha K₂O

Pri spomladanski pripravi tal ne damo približno polovico potrebnega dušika in ves potreben fosfor in kalij. Take norme dosežemo z uporabo mineralnih gnojil z manjšim deležem dušika (6 : 18 : 18, 9 : 18 : 18, 8 : 26 : 26, 10 : 20 : 30). Drugo polovico potrebnega dušika potrosimo ob dognojevanju, ko ima koruza 6 do 8 listov in je visoka 30 do 50 cm. Dognojujemo med posejane vrste s DAN (27 % N) ali ureo (46 % N), ki jo je potrebno zadeliti v zemljo.

III. SETEV

Setev je najzahtevnejše opravilo, ki odločilno vpliva na pridelek koruze. S setvijo pričnemo, ko se tla v setveni globini ogrejejo na 10–12° C. Na našem področju se korusa seje v začetku maja. Globina setve je odvisna od tipa tal in je na težjih tleh 4–5 cm ter na lažjih

5–6 cm.

Pri setvi je najpomembnejši pravilen sklop. Ta je odvisen od zrelostnega razreda, namena pridelave (zrnje, silaža) in zahtev posameznega hibrida.

Okvirne gostote posevkov glede na zrelostni razred so v tabeli 1.

Tabela 1

Okvirne gostote posevkov koruze ob spravilu

Zrelostni razred	Za prid. zrnja	Za prid. silaže
100	8–9	9–10
200	7–8	8–9
300	6–7	7–8

Zaželjeno število rastlin na m² je odvisno od medvrstne razdalje in razdalje v vrsti. Te razmere so prikazane v tabeli 2.

Tabela 2

Razdalja med semeni v vrsti (v cm) pri različni medvrstni razdalji

Medvrsta razdalja cm	Število rastlin na kvadratni meter						
	4	5	6	7	8	9	10
65	32	26	21	18	16	14	13
70	30	24	20	17	15	13	12
75	28	22	19	16	14	12	
80	26	21	18	15			

Iz podatkov o potrebnem številu rastlin in o kvaliteti semena, ki jih lahko dobite na deklaraciji na vsaki vreči semena, si lahko izračunate potrebno količino semena, ki ga boste potrebovali za setev, po naslednjem obrazcu:

$$K = \frac{\text{absolutna teža} \times \text{št. rast./m}^2 \times 10000}{100 - f(n) \times \% \text{ kal.} \times \% \text{ čistote}}$$

kjer pomeni:

K = količina semena v kg/ha

absolutna teža = teža 1000 zrn (na deklaraciji)

št. rastlin/m² = št. rastlin na kvadratni meter (tabela 1)

f(n) = izgube kalivega semena in rastlin od setve do žetve (lahko vzamemo od 10 do 20)

% kal = odstotek kaljivosti (na deklaraciji)

% čistote = odstotek čistosti semena (na deklaraciji)

S tem imamo vse potrebne podatke za setev. Da pa bo setev tudi pravilno opravljena, je potrebno uravnati sejalnico, da bo sejala na predvideno razdaljo v vrsti. To opravimo po k vsaki sejalnici priloženem navodilu. Po naravnemu in pred setvijo je sejalnico še nujno potrebno preizkusiti. Preizkus opravimo tako, da jo zapeljemo po trdnem terenu (makadam, asfalt) in iz povprečne razdalje med zrnji ugotovimo, ali sejalnica seje na željeno razdaljo. Če razdalje niso prave, prestavljamo regulator na več ali manj in sejalnico preizkušamo, dokler je ne uravnamo na željeno setveno normo.

Da bodo razdalje med vrstami, še zlasti pri sejalnica z več setvenimi agregati enakomer-

ne, moramo obvezno uporabljati in tudi uravnati črtalnik. Pravilno nastavljen črtalnik nam črta pot prednjega traktorjevega kolesa v naslednjem prehodu. Črtalnik uravnamo po obrazcu:

$$B = S + \frac{A - C}{2} \cdot \text{cm}$$

kjer pomeni:

B = razdalja konice črtalnika od krajnega lemeža v cm

S = razdalja med lemeži (razdalja med sosednjima vrstama) cm

A = razdalja med krajnima lemežema v cm

C = širina koloteka prednjih traktorskih koles

Nadaljevanje prihodnjč

Damjaki, jeleni lopatarji na Koroškem

PRVI POSKUS GOJITVE JELENOV IN MUFLONOV V OBORI »HRASTNIKOV GAJ« PRI KLANČNIKU

»Ja! Zamisel, da bi gojili divjad, sta dala naša ta mlada dva: Marko in Marjana. Kajti že nekaj časa smo pri Klančniku razmišljali, kako bi glede na vse hujšo gospodarsko krizo in zmeraj višje cene hrane, lahko privedili več vrst in čim večje količine mesa. Zato se mi je pobuda, ki sta jo dala mlada dva, zdela pametna. Po nekaj pogovorih z domačimi in tujimi strokovnjaki s tega področja in po temeljitem pogovoru in posvetu doma, s člani naše družine, smo bili kar vsi zato. Zmagala je torej večina: Marko, Marjana, žena Lojza, bica in jaz,« je dobre volje pripovedoval Jože Kogelnik, p.d. Klančnik, napreden, dobro stoječ kmet iz Podklanca pri Dravogradu.

»Prvič! Kar smo ugotovili, je bilo to, da imamo zato primerno 20 ha veliko zemljišče Hrastnikovo, ki zaradi strmine in električnega daljnovoda, ki poteka tam čez, ni primerno za kaj drugega. Zaj ni primerno niti za pašo govedu, ker ta zaradi svoje teže preveč zder površine. Divjad pa je lažja in površin sigurno ne bi tako poškodovala. Sedaj že vidimo, da smo imeli v tem oziru prav.

Drugič! Celotno Hrastnikovo posestvo bo treba ograditi s primerno ograjo in ga spremeniti v oboro, ki smo ji takoj dali tudi ime »Hrastnikov gaj«. Za postavitve nad dva km dolge ograje smo potrebovali nad 600 betonskih stebrov, vinogradniškega tipa, ki smo jih kupili v Mariboru, žično mrežo v isti dolžini in drugi potrebni material. Delati smo pričeli 2. avgusta 1989. Najprej smo očistili teren za postavitve ograje. Vsi smo sodelovali. Pomagali so tudi sosedje. 24. avgusta je bila ograja v celoti zgrajena. Pri tem ima velike zasluge poleg vseh drugih tudi gospodinja Lojzka, ki je pridno skrbela, da pri delu nikoli nismo bili lačni in žejni.

Tretjič! Odločili smo se za jelene lopatarje, damjake in muflone, ki so bili tedaj naprodaj v nekdanjem Titovem raju za živali, na Brionih, po še kar dostopnih cenah. Sedemnajstega novembra 1989 smo odšli s tovornjakom v Fažano in od tam s trajektom na Brione, kjer smo po ogledu Brionov, po izdatni injekciji »žganega sadnega soka« zelo hitro imeli vse živali natovorjene na tovornjaku. Še pred koncem istega dne smo spustili nakupljene živali v oboro: 42 jelenov damjakov, 10 samcev in 32 košut ter 6 muflonov, 2 ovna in štiri ovce: skupaj 48 živali.

Nakup živali in ureditev obore je bila kar precejšnja investicija, za katero sem po dosežanih izkušnjah prepričan, da se bo izplačala.

»Rad bi poudaril«, mi je ob koncu najinega pogovora dejal Jože: »da so nas pri našem prizadevanju vsi od kraja podprli./Izvršni

Dobro pripravljena »paška« krma, foto: F. Jurač

svet občine Dravograd, tako, da smo brez za-
držkov dobili vsa potrebna soglasja in dovo-
ljenja. TOK Dravograd, direktor Alojz KA-
LIČ, nam je nudil vso strokovno in drugo
podporo, kmetijska zadruga TZO »Odor«
Dravograd, pospeševalna služba kmetijske
zadruga in mnogo drugih. Na tem mestu bi
se jim za to rad še posebno zahvalil.»

Gospodar Klančnik je naju z dravograj-
skim združenim pospeševalcem, Jankom
Osojnikom povabil na ogled obore in divja-
di. Oborožili smo se z daljnogledi in se poda-
li na pot. Res smo imeli kaj videti. Že na vra-
tih obore nas je pozdravil napis »hrastnikov
gaj«. Pravi užitek in doživljanje pa je bil iz ne-
posredne bližine opazovati cel trop živali na
paši. Muflon s svojimi močnimi rogovi je bil
pravi krasotec. Škoda, da so jeleni prav sedaj
brez rogovja. Kadar jih bo krasilo mogočno,
lopatasto rogovje bo pogled nanje še veliko
lepši in zanimajši. Med košutami in ov-
cami smo opazili že štiri mladiče, ki so veselo
poskakovali okrog. Kaj šele bo, ko bo povr-
glo mladiče vseh 30 brejih košut.

Na koncu smo si ogledali tudi hišo, ki se
bo prav kmalu spremenila v prijeten dom,
gostišče, kjer si bodo ogleda divjadi in narav-
nih užitkov željni obiskovalci lahko »prive-
zovali dušo«.

Obora bo lahko prehranila kakih sto glav
divjadi. Letna proizvodnja mesa bo 1500 do
2000 kg. To pa je že lepo. Klančnik je pozimi
živali krmil na posebnem krmišču s silosom,
zato doslej ni opaziti na dreju nikjer kakšne
škode, ki bi jo povzročila divjad.

Mislim, oziroma prepričan sem, da si
Klančnikovi zaslužijo vso pohvalo zato, da
so se tako zagnano in uspešno lotili nekaj no-
vega v naši kmetijski proizvodnji. Če samo
pomislimo na vse številne terene, ki bi bili pri
nas uporabni edino za nekaj takšnega, mora-
mo vedeti, da se prav tam skriva pravo, a še
ne odkrito bogastvo. Rok GORENŠEK

Opis damjaka je prispeval direktor Gozdar-
stva Dravograd Alojz KALIČ.

FOTOBODICA

Letošnji pust je za nami. Vsako leto so pusta na pepelnični dan v Dra-
vogradu dostojno pokopali. Letos pa pokopa niso izvršili, ker je pač
od tega nekdo zahteval plačilo davka. Ker davka niso mogli plačati,
so pusta postavili na mrtvaški oder, zraven pa pripisali: »PROSIM
POKOPLJITE ME BREZ DAVKA...«

Foto: F. JURAC

DAMJAK

(Jelen — lopatar)

Damjak sodi med mlajše vrste jelenov, do-
movina pa so prednjeazijske dežele. V Slove-
niji smo ga naselili po drugi svetovni vojni, v
drugih republikah Jugoslavije (Srbija, Make-
donija) pa že pred vojno.

Drugod po Evropi so ga v oborah redili že
več stoletij, v zadnjih sto letih pa tudi v prosti
naravi. Sedaj ga ponekod v državi, pa tudi v
Sloveniji gojijo tudi v prosti naravi.

Opis: Jelen — damjak nosi lopatasto rogo-
vje, samica pa je mulasta (brez rogovja). Po
teži je polovico lažji od navadnega jelena. Te-
ža pa je močno odvisna od prehranbenih
zmožnosti okolja, v katerem živi. Samec dose-
že težo od 60—90 kg, samica pa od
40—50 kg. Barva pri tej divjadi ni tako ustalje-
na kot pri ostali divjadi in se giblje od svetlor-
jeve z belimi progami po hrbtu do črne in tudi
popolnoma bele.

Damjak je divjad čredne vrste in se združuje
v številčno velike trope. Je zelo prilagodljiv
in mu ustreza vsak teren, razen gorskih ter-
nov. Gozd je njegov pravi dom, izredno rad pa
se pase na poljih in travnikih. Zaradi vseh na-
šteti lastnosti so ga v Evropi pričeli intenzi-
vno gojiti v oborah za meso, ki je izredno kva-
litetno in vsestransko uporabno (tudi dieti-
čno). Uporabni pa so tudi ostali deli, kot so
koža, posebno pa rogovje (gumbi, pohištvna
ind., drobna galanterija).

V oborah lahko na primernih terenih doseže
izredno veliko gostoto naseljenosti, je tu po-
trebno dodatno krmiljenje, da ne prihaja do
pretiranih ogolitev terena. Razmnoževanje je
sorazmerno hitro, saj košuta povrže v pov-
prečju 1,5 teleta na leto, spolna zrelost pa je
že v drugem letu starosti (16 mesecev).

Za naselitev so primerni vsi nižinski ali gri-
čevnati predeli do nadmorske višine 1000 m.
Z višino pa raste tudi pogoj južne ekspozicije.
Odgovarjajo mu vsi tereni od ravninskih in
najbolj strmih. Ob primernem številu se samo-
prehranjuje s tistim, kar zraste na terenu in ta-
ko pri prehrani ni izbirljen.

Tako zahteva za preskrbo malo časa in zato
daje ob razmeroma majhnih finančnih vložkih
zadosti dobre rezultate.

Pripravil:
KALIČ Alojz

Koroška razvojna organizacija Ravne na Koroškem

ODPRLI smo poslovno informacijski center drobnega gospo-
darstva koroške regije

PIC

Komu je namenjen?

Namenjen je:

- podjetjem, obrtnikom, novim podjetnikom, občanom, do-
maćim in tujim poslovnim partnerjem itd.

Kaj bo center nudil?

Nudil bo informacije o PONUDBI in POVPRASEVANJU na
področju:

- novih programov drobnega gospodarstva za različne go-
spodarske dejavnosti,
- novih možnosti za kooperacije,
- možnosti naložb finančnih sredstev, sovlaganj,
- prostih delovnih oz. poslovnih prostorov,
- proste delovne sile,
- prostih strojev in naprav, surovin in materialov, parcel, ...

- prostih inovacij, tehničnih izboljšav, patentov, ...
- itd.

V tem trenutku vam nudimo:

- 16 programov s kovinskopredelovalnega področja za po
dva do pet delavcev,
- programsko, tehnično-tehnološko, finančno, pravno, poslo-
vno, informacijsko, tržno svetovanje,
- za vas bomo:
 - plasirali vašo ponudbo,
 - poiskali, kar iščete,
 - poiskali poslovne partnerje, sklepali poslovne pogodbe,
poskrbeli za registracijo novih podjetij.

OGLASITE SE TOREJ V RAZORU, Stara ulica 1, Ravne na
Koroškem.

Pričakujemo vas:

- vsak delovni dan od 8. do 16. ure
- in vsako soboto od 8. do 12. ure

ZLATA POROKA BERDNIKOVIH IZ OTIŠKEGA VRHA

Pisalo se je gospodovo leto 1940 in 27. januar, ko sta Motvozova Micka in Berdnik Tone, ki je takrat služil pri Žiratiniku, stopala med kolono svatov in godci, ki so ju spremljali v visokem snegu in mrazu proti farni cerkvi sv. Petra na Kronske gori, kjer sta si obljubila zvestobo v dobrem in hudem, dokler ju smrt ne loči.

In sedaj čez 50 let, v povsem drugačnem življenjskem tempu, kakršnega niti preroške vile ne bi znale takrat prerokovati, sta se čez petdeset let peljala ponovno k poroki v lepo okrašeni jekleni kočiji, katero je spremljala dolga kolona podobnih vozil vseh barv, z njunimi potomci, sorodniki, sosedi in prijatelji pred matični urad v Dravograd, nato pa še do farne cerkve, kjer ju je pričakalo novo presenečenje. V pozdrav je svatom zaigral močan oddelek slovenjgraškega orkestra. K tej drugačnosti se je pridružila še narava, ko je sredi udarne zime poklonila povsem topel pomladanski dan, da je bilo slavlje še lepše.

Svoj življenjski sta mi tako predstavila: Tone se je rodil 6. junija 1913 pri Štrucu v Otiškem vrhu. Bil je star komaj eno leto, ko je izbruhnila prva svetovna vojna. Oče je moral na fronto, in že prvo leto ga je zadela sovražna krogla in ni ga bilo več nazaj. Mati pa je medtem rodila še enega bratca, ki je bil žrtev druge svetovne vojne. Tako je v težkih časih odraščal pri Štrucu ob materi, z dvanajstimi leti pa se je preselil k Žiratiniku, kjer se je iz pastirja prelevil v hlapca kjer je prijel za vsako delo. Ko mu je bilo šestnajst let, mu je umrla še mati.

Za življenjsko sopotnico si je izbral eno leto mlajšo Motvozovo Micko, ki je prav tako zgodaj izgubila starše. Komaj si je mladi par začel ustvarjati družinsko gnezdece, že je prihrumela druga svetovna vojna. In okupator ga je kot odvečno delovno silo pregnal daleč od doma in družine v Arbeitsdienst. Oba sta povedala, da so to bila za njiju najtežja leta, polna strahu in pomanjkanja.

Čas pa teče svojo pot, iz ljubezni se je družina večala, in začela sta misliti na lasten dom. Za vse to je bilo treba garati in spet garati. Da sta si mogla kupiti svet, je Tone s sodelavci in orodjem na rami prekrizal obsežne koroške in tudi štajerske gozdove, kjer je delal ob kruhu in polenti od zore do mraka in, če je bilo predaleč domov, so spali po utah in skednjih, pozimi pa čestokrat gazili visok sneg. Mati pa je doma obdelovala košček zemlje, skrbela za otroke in živali, koliko so jih mogli rediti, da jim ni bilo treba vsega kupiti in so lahko sočasno gradili nov dom, kjer so z očetom in materjo odraščale tri deklice in trije fantje, katerim sta omogočila poklicno izobrazbo. Ob delovnem naletu se je očetu Tonetu pripetila nesreča, ko mu je mlatilnica odtrgala prste na levi roki, po tej

nesreči so Toneta premestili na lažje delovno mesto, kjer je bil leta 1968 upokojen.

Kot sta povedala, je ohcet, ki so jo pripravili otroci in vnuki, kar v Trezkinem novem domu, bila zanju lepo doživetje tudi sama sta zaplesala. Bojazen, da bosta na stare dni ostala sama v tej planjavi, je bila odveč. Novi domovi sina Ivana, hčerke Trezke in vnukinje Ide tvorijo kar majhno naselje v skriti gozdni jasi, kjer dedka in babico obiskuje šestnajst vnukov in osem pravnukov in radi zapojejo ter zaigrajo, da pesem odmeva pozno v noč.

Draga jubilarita Micka in Tone, v imenu vajinih potomcev in v imenu vseh, ki vaju poznajo, želim, da bi vama zdravje še naprej tako dobro služilo ter bi čila in zdrava dočkala biserno poroko.

Ludvik MORI

KADROVSKE VESTI — LESNA

PRIŠLI V MESECU FEBRUARJU 1990

Priimek in ime — datum nastopa — naloge, ki jih bo opravljal — organizacija iz katere prihaja.

ŽAGA VUHRED

— GOBEC Stojan, 1. 2. 1990 sred. les. s., v. d. direktor, LESNA DSSS.

ŽAGA MUŠENIK

— KOS Andrej, 1. 2. 1990, 6. raz. OŠ, zlaganje lesa, iz JLA.
— KOS Janko, 1. 2. 1990, 6. raz. OŠ, zlaganje žaganega lesa, iz JLA.

TOVARNA POHIŠTVA PAMEČE

— NABERNIK Martin, 1. 2. 1990, V. stopnja, samostojni ref. nabave, Lesna — Poslovni inženiring.

TOVARNA STAVBNEGA POHIŠTVA RADLJE — PODVELKA

— zaradi reorganizacije je prišlo v družbo 12 delavcev iz Poslovnega inženiringa.

TOVARNA IVERNIH PLOŠČ OTIŠKI VRH

— HRIBERNIK Ksenja, 1. 2. 1990, KV kuharica, kuharica, za določen čas.

ODŠLI V MESECU FEBRUARJU 1990

ŽAGA MISLINJA

— LIKAR Ludovika, 9. 2. 1990, NK, čiščenje proizvodnih in posl. prostorov.

ŽAGA VUHRED

— APLINC Otokar, 9. 2. 1990, stroj. ing., v. d. direktor žage

TOVARNA POHIŠTVA PAMEČE

— ISKRAČ Cveto, 22. 2. 1990, delavec II, pomoč pri stroju II, dol. čas.

TOVARNA POHIŠTVA PREVALJE

— KANCIAN Jožefa, 28. 2. 1990, I., brizganje letvic, redna upok.
— GVOJČ Milanka, 28. 2. 1990, III. zaht. emb. in kontr. VK

TOVARNA STAVBNEGA POHIŠTVA RADLJE — PODVELKA

— STEPIŠNIK Anica, 17. 2. 1990, III. lesar, upr. pot. k. 2. za razrez lamel.

NOVA OPREMA SLOVENJ GRADEC

— KAC Silva, 15. 2. 1990 brez pokl., KV trgov. pomoč, sklad. mat., v pokoj.
— ŽIBERT Darja, 28. 2. 1990, KV trg., pomoč, sklad. got. izd.

TRGOVINA INŽENIRING

— ČIRKO Ivan, 1. 2. 1990, III., skladišna dela
— HOHNJEC Irena, 23. 2. 1990, V., administrator, TSP Radlje.
— ČIKOŠ Jožef, 12. 2. 1990, IV., prodajalec, privat,
— KNEZ Peter, 15. 2. 1990, II., skladišna dela.

POSLOVNI INŽENIRING

— zaradi reorganizacije odšlo iz Poslovnega inženiringa 19 delavcev:
— 4 delavke — privat
— 12 delavcev v družbo TSP Radlje — Podvelka
— 1 delavec v družbo žaga Vuhred
— 1 delavec v družbo TP Prevalje
— 1 delavka — določen čas.

GIBANJE DELAVCEV LESNE FEBRUAR 1990

Družba, inženiring	M	Ž	skupaj
ŽAGA MISLINJA	45	4	49
ŽAGA OTIŠKI VRH	46	11	57
ŽAGA VUHRED	45	10	55
ŽAGA MUŠENIK	35	13	48
TOVARNA POHIŠTVA PAMEČE	129	145	274
TOVARNA POHIŠTVA PREVALJE	87	160	247
TSP RADLJE — PODVELKA	183	185	368
NOVA OPREMA	173	147	320
TIP OTIŠKI VRH	216	30	246
TRGOVINA INŽENIRING	91	42	133
POSLOVNI INŽENIRING	70	131	201
skupaj:	1120	878	1998

Ivo LIPOVŠEK

DELAVSKI SVET GOZDNEGA GOSPODARSTVA V MARCU

Delavski svet Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec je na seji v mesecu marcu sprejel poslovno politiko za izvajanje srednjeročnega plana 1986—1990 v letu 1990, potrdil zaključni račun za obdobje oktober—december 1989, obravnaval plan podjetja za leto 1990 in posebej plan investicij ter sprejel načrte gozdne enote Ravne. Na tej seji je delavski svet imenoval direktorja in namestnika direktorja Gozdnega gospodarstva za dobo 4 let. Potrdil je predlog za povečanje avtorskih honorarjev za objavljene prispevke v Viharniku za 100 %, imenoval komisijo za osebne dohodke in komisijo za inovacije ter razpravljal o programu racionalizacije poslovanja Gozdnega Gospodarstva.

V Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec razmišljamo, da bi ocenili poslovanje tako:

- da bi odprodali vse stroje, ki niso polno zaposleni, našim delavcem, ki želijo postati privatniki in jim zagotovili, da bi letno opravljali določena dela,
- da bi oddali delovne naprave in priprave, ki jih uporabljajo naši delavci za svoje delo,
- da bi oddali osebna prevozna sredstva za prevoz na delo (razen kombijev),
- da bi zmanjšali število zaposlenih s predčasnimi upokojitvami z nadomestili, z dokupom let, z odpravninami za posameznike, ki razmišljajo o privatni dejavnosti, s hitrejšimi postopki za invalidske upokojitve,
- zaposlovali bomo samo delavce za nujno potrebna opravila,
- da bi racionalizirali dela in disciplino delavcev,
- da bomo iskali dodatna dela za sedaj zaposlene doma in v tujini.

Te predloge bodo obravnavali delavci na temeljnih organizacijah.

I. Robnik

KADROVSKE VESTI — GOZDARSTVO

PRISLI: Februar 1990

Priimek in ime Datum — Dela, ki jih opravlja — Organizacija, iz katere prihaja

TOZD GOZDARSTVO ČRNA

Čapelnik Damjan, 1. 2. 1990, gozdni delavec, Rudnik Mežica

ODŠLI: Februar 1990

Priimek in ime — Datum — Dela, ki je opravljal — Organizacija, v katero odhaja

TOZD GOSPODARSTVO MISLINJA

Kotnik Marjan, 17. 1. 1990, gozdni delavec-sekač, —

TOZD GOZDARSTVO ČRNA

Selišnik Fortunant, 28. 2. 1990, gozdni delavec, upokojitvev.

TOK Gozdarstvo Slovenj Gradec

Kotnik Maks, 1. 2. 1990, gozdni delavec-sekač, upokojitvev

TOZD TRANSPORT IN SERVISI PAMEČE

Jelen Tatjana, 5. 2. 1990, strezba in serviranje hrane, —
Vodovšek Zoran, 25. 2. 1990, obdelovalec kovin-pripravnik, delovno razmerje za določen čas
Rek Alojz, 28. 2. 1990, upravljanje kamiona, —

TOZD	M	Z	SKUPAJ
Gozdarstvo Slovenj Gradec	42	3	45
Gozdarstvo Mislinja	48	4	52
Gozdarstvo Črna	124	14	138
Gozdarstvo Radlje	109	24	133
TOK Gozd. Slov. Gradec	33	3	36
TOK Gozd. Ravne	26	5	31
TOK Gozd. Radlje	26	5	31
TOK Gozd. Dravograd	13	3	16
CLS Otiški vrh	40	5	45
TIS Pameče	119	13	132
Gradnje Slovenj Gradec	45	7	52
Delovna skupnost	43	59	102
	668	145	413

Cerjak Darinka

VOLILNI PROGRAM OK ZSMS SLOVENJ GRADEC 1990

Predstavljamo vam program OK ZSMS, za katerega ne pravimo, da je najboljši, ampak, da je dober in uresničljiv.

Vabimo vas, da sodelujete pri pripravi programa, dopolnite ga, nastopajte na naši listi, glasujte za našo listo.

OBČANI — DOSEŽIMO SKUPAJ

- zakonito, odgovorno, kadrovske sposobno, predvsem pa javno delo upravnih organov;
 - javnosti zagotoviti kakovostni informacijski sistem;
 - javnosti dela skupščin in skupščinskih organov;
 - zahtevamo čimprejšnjo izgradnjo obvoznice — do leta 1995
- Ohranimo arhitekturo mesta, mesto naj postane še bolj turistično privlačno, čisto.

IZOBRAŽEVANJE — ZNANJE — ZAPOSLOVANJE

- Za uspeh mladih v svojem-njihovem poklicu je osnova:
- kvaliteta in možnost za osnovno izobrazbo na osnovnih šolah z enakimi pogoji, ne glede na lego in status šole;
- posodobitev obstoječih šolskih stavb in njihovih šolskih pripomočkov;
- osveščenost vseh nas, da je nadaljnje izobraževanje pogoj za družbeni razvoj, pa naj bo to redno šolanje, prekvalifikacija ali dopolnjevanje že osvojenih znanj;
- ponovno oblikovanje standardov v šolstvu, kakovostna vzgoja in izobraževanje;
- črtanje ideoloških predmetov iz šolskih programov;
- ovire za nadaljnje šolanje ne smejo ostati materialnega značaja, DODELJEVANJE ŠTIPENDIJ BREZ POLITIČNIH KRITERIJEV;

Z S M S

REPUBLIŠKA KONFERENCA

Dalmatinova 4, p.p. 651, Ljubljana 61000, tel.: (061) 312 381, 312 659, h.c. 310-033

OBČINSKA KONFERENCA ZSMS SLOVENJ GRADEC

Kandidati za DPZ SO Slovenj Gradec

1. Bogdan Kutin	- dipl. ing. gozdarstva;
2. Žarko Bogunovič	- dipl. pravnik;
3. Ivanka Hriberšek	- ekonomistka;
4. Marjan Linasi	- prof. zgodovine;
5. Albin Kac	- VKV tiskar;
6. Miha Savinek	- ekonomist;
7. Rado Jeromel	- ing. geodezije;
8. Jože Lenart	- ekonomist;
9. Aleš Štruc	- strojni tehnik;
10. Teja Palir	- socialna delavka;
11. Marko Špegel	- kuhar;
12. Danilo Pušnik	- kmetijski tehnik;
13. Jože Senion	- obdelovalec kovin;
14. Srečko Černjak	- račun. tehnik;
15. Roman Praprotnik	- gostinec.

Kandidat za DPZ skupščine republike Slovenije

1. Bogdan Kutin

Kandidat za zbor občin skupščine republike Slovenije

1. Albin Kac

— zavzemamo se za ukinitve enega ali dveh oddelkov ekonomske smeri, uvede pa se naj splošna ali druga usmeritev (večje osnove za nadaljnji študij);

- ponovno regresiranje prehrane dijakov;
- omogočiti opravljanje pripravništva vsem mladim, ki so končali šolanje;
- upokojitev vseh, ki izpolnjujejo pogoje za upokojitev, da dobio njihova delovna mesta mladi, usposobljeni in voljni dela;
- pokojnine morajo biti ekonomske in nadomestilo za vloženo minulo delo, ne pa nadomestilo, ki omogoča zgolj »umiranje na obroke;

RAZVOJ — INOVATIVNOST — SOVLAGANJA

— razvoj malih podjetij v zasebni, družbeni ali drugi obliki lastnine;

- pospešitev izdelave projekta izgradnje malih zasebnih elektrarn na reki Mislinji z državno pomočjo pri njihovi gradnji; zakonsko obvezen odkup njihove elektrike;
- davčna olajšava pri neposrednih davkih za investiranje, ustanavljanje novih malih podjetij;
- spodbujanje k sovlaganju;
- ustanovitev rizičnega sklada za investicije v podjetniške projekte, ki naj bi se financiral z izdajanjem obveznic ali proračunsko;

EKOLOGIJA — NARAVA — ZDRAVJE

— prepoved gradnje 4. bloka TE Šoštanj, izgradnja čistilnih naprav danes, ne pa jutri, ko bo za vse nas prepozno;

- analiza onesnaženosti zraka;
- analiza vzorcev industrijskih odpadnih vod v občini Slovenj Gradec, ki naj bo javno objavljena;

KDO NAM ONESNAŽUJE REKO MISLINJO?

- uvedba ekologije kot posebnega predmeta v OŠ — osveščenost o čistem in zdravem okolju;
- zagotovitev zdrave pitne vode za vse občane;

STANOVANJSKA PROBLEMATIKA — STANOVANJA

— spodbujanje profilnega vlaganja zasebnega kapitala v stanovanjsko gradnjo;

- izkoristiti podstrešja že obstoječih stavb za individualna vlaganja, predvsem pa to omogočiti mladim družinam;
- KOMUNALNE STORITVE — porabniki zahtevajmo plačevanje dejanske porabe vode in ogrevanja (individualna vgradnja števcev) in večji nadzor nad porabljenimi sredstvi;

TURIZEM — TURISTIČNO »ODPRTA VRATA« SLOVENJ GRADCA

- razvoj turizma s konkurenčno ponudbo kvalitetnih uslug, pritegnimo zanimanje gostov;
- predstavitev celotne turistične ponudbe, ki naj zajema družbeni in privatni sektor;

KMETIJSTVO — RAZVOJ DRUŽINSKIH KMETIJ

- odpraviti zemljiški maksimum;
- ustavnopravno varstvo družinskim kmetijam;
- kmetom je potrebno zagotoviti enake pogoje poslovanja, kot jih imajo zaposleni na drugih področjih gospodarskega sistema;

KULTURA — KULTURNA POLITIKA

— kulturi moramo vrniti veljavo, obenem pa ji zagotoviti finančno podporo;

- povečati financiranje kulture iz dosedanjih 0,69 % na 1,5 % narodnega dohodka v SRS (bogatejše knjižnice, vzdrževanje obstoječih zgodovinskih objektov, gledališča, glasbena in plesna dejavnost; delovanje organizacij in društev...);

— kultura (in njen program) morata biti odvisna od političnih struktur; o sredstvih, namenjenih kulturi, ne smejo odločati zvezni organi.

DEMOKRACIJA — JAVNOST

— ZSMS se je vedno borila za spremembo starega, neučinkovitega. Najbolj glasno se je zavzemala za svobodne volitve — parlamentarno demokracijo — pluralizem, stranke. To je doseženo, uzakonjeno. Demokracija in pravna država, ki si jo vsi predstavljamo, pa ni le postavljen zakon, ampak pomeni spremenjene odnose tudi v občini.

ZELENI SLOVENIJE

ZELENI Slovenije smo samostojna politična stranka, ki nam gre za to, da bi vsi skupaj preživeli. Smo gibanje, ki si prizadeva za uravnotežen, ekološko pretehtan in celosten družbeni razvoj.

ZELENI ne bomo dopustili, da bi podoba prijaznih zelenih slovenskih pokrajin in svetlih mest ostala le še na starih orumenelih razglednicah!

Naš cilj je zdrava, varna dežela zadovoljnih ljudi, demokratična in suverena država Slovenija.

ZELENI ne obljublamo hitrih sprememb, zagotavljamo pa, da bomo dosledni pri uresničevanju tistih ciljev, ki so za naše preživetje usodni in nujni.

Da bi uspeli, potrebujemo VAS:

- delavne in podjetne,
- zdrave in zaposlene,
- kulturne in znanja polne,
- demokratične in strpne,
- tolerantne in pokončne,
 - ekološko budne,
- zadovoljne upokojece in srečne otroke.

Z vami in za vse nas se bomo zato najprej zavzemali za:

- osamosvojeno nejedersko Slovenijo,
- pravno državo in spoštovanje človekovih pravic,
- sodobno, racionalno in smotno šolstvo, znanost, kulturo in zdravstvo,
- popoln nadzor slovenskih oblasti nad vojaško-obrambnimi zadevami v Sloveniji, skrajšanje vojaškega roka in zmanjšanje sredstev za oboroževanje,
 - enakopravnost vseh manjšin,
 - enakovrednost žensk, moških in otrok,
- enakovredno vključevanje invalidov v družbo in pomoč ljudem v stiskah.

USODA

Usoda, pokaži mi nepremagljivi dih, pove-ljujoče determinante in spoštovaj te bom.

Iskal sem te, našel sem te.
določila si me — hvala ti.
Svetilnik si, čeri so mehkobne, samogibno bežeče.

Rastem v samobitno celoto,
samozavestna morečnost se zaljša,
humoresknost kot bršljan osvežuje vsakda-njost bivanja.

Zmago ČEH

Ob svetovnem dnevu zdravja 1990 Zelena Koroška — danes in nikoli več?

Še pred petnajstimi leti smo bili zazibani v sanje, da živimo v znosno zdravem okolju. Oblaki jedkega dima nad koroško pokrajino, sušenje in odpadanje iglic, izginevanje jelk iz gozdov, motne, mrtve vode — vse to smo šteli bolj za lepote madeže na sicer zdravi in lepi pokrajini. Le redki so v tem takrat videli »mene, tekkel, ufarsin« in slišali pozvanjanje navčka za krajino med Pohorjem in Peco — pa še te so obdolževali paničarstva, destruktivnega kritikasterstva, nestrokovnosti in kar je še bilo takšnih socrealističnih »prijaznosti« za vsakogar, ki si je drznil misliti drugače.

Danes nam o propadu in umiranju narave okoli nas ni potrebno nikogar več prepričevati. Ogoljene, izprane skale, drevesna okostja, mrtve reke in potoki nam molče kričijo svojo resnico — resnico, pred katero smo krčevito zatiskali oči in pri tem verjeli, da bo šla mimo in da zadeva nekoga drugega, ne nas.

Verjeli bi, da je ta pokrajina zaznamovana že od zgodnjih časov. Kot rimska pokrajina Noricum je že proizvajala znano noriško železje, od leta 1665 kopljejo svinec. Prvotna energetska vira sta bila seveda les in oglje (Furlani, »laški ogljarji« še živijo v nekoliko temnopoltih in temnolasih Črnjanih in Mežičanih), vodna sila in od začetka 19. stoletja slab premog iz številnih, majhnih, zdaj opuščanih rudnikov. S porastom industrije je naraščala tudi lakota po energiji, z njo pa tudi (čeprav posredno — Šoštanj!) onesnaženje, predvsem zraka.

Nasploh je osrednji problem pokrajine **onesnaževanje zraka** z žveplom dvokisom (SO₂). Do nedavnega je v pražarni rudnika Mežica na 12 m² pražilne površine izgorevalo 0,5–1,0 tone žvepla na kvadratni meter na dan tako, da je dnevna emisija znašala 10–20 ton SO₂, ki je neovirano uhajal v zrak. Če k temu dodamo 400 ton žvepla dnevno iz TE Šoštanj, znatno sezonsko emisijo iz individualnih kurišč ter stalno prisoten »zven« strupenih plinov iz širšega slovenskega in evropskega prostora, potem nas lahko le pa preseneča trdoživost rastlin, živali in ljudi, ki kljub temu še preživijo. Tem bolj, ker vemo, da biološka prilagoditev na te razmere, spričo masivnega stopnjevanja škodljivosti v kratkem časovnem razponu in na omejenem prostoru, ni možna.

Železarna Ravne je vložila precej truda in sredstev, da je prvotno visok nivo plinskih emisij in škodljivih odplak znižala na znosno, vendar še vedno visoko mero. Tako je do leta 1966 železarna izbruhala po 10 ton SO₂ na dan, predvsem iz plinskih generatorjev, ki so jih opustili leta 1974 in nadomestili z mazutom in zemeljskim plinom. Leta 1984 je emitirala le še 211 ton žvepla. Toplifikacija mesta je prvotnih 1300 ton žvepla, ki so ga letno oddajala individualna kurišča, bistveno zmanjšala.

Značilni rdeči oblak železovega oksida nad Ravnami se pojavlja redkeje in predstavlja nestrupeno obremenitev s prašnimi delci. Diferentnejši je kalcijev fluorid, ki ga v topilniških pečeh rabijo kot talilo. Emitira se kot prašna poletina (Ca F₂) in fluorvodikova kislina (HF), ki je zelo agresivna. Nivo tega je pod celjskim, učinki pa še niso raziskani.

Vode, predvsem reka Meža, so hudo obre-

menjene in praktično brez življenja. Še leta 1984 je železarna spustila v reko 343 ton oljnih emulzij in mazalnih olj ter 20 ton masti. Strupenega in rakotvornega enola od leta 1974 (odprava generatorskega plina) ni več, od leta 1977 pa je tudi odpravljeno onesnaževanje s flotacijskim muljem, ki se le še občasno pojavlja. Znatno je še onesnaževanje z odpadnimi olji, svinec pa je na dopustni (?) meji. Še vedno pa je Meža »mrtva reka« v III. — IV. razredu onesnaženja — in kot kaže ni upanja, da bi še kdaj oživila.

Ne le vode in zrak, tudi tla so prepojena s strupom, posebno v zgornji Mežiški dolini. Iz topilnice v Žerjavu se svinec že 90 let useda na bližnji in daljnjo okolico. Ne topi se, ne razpada, le padavine ga z leti spirajo vedno globlje. Danes ponekod dosega koncentracijo, ki je daleč nad dopustno mejo. Preko rastlin, sena, žitaric in povrtnin se potem usodni krog sklene v živali in človeku.

V senu so pred namestitvijo vrečastih filtrov dosegle koncentracije svinca 584 mg/kg, po prašenju leta 1984 še 13,2 mg/kg. Dovoljena meja je pod 10 mg/kg sena. Približno vzporedno se je gibala koncentracija svinca v jetrih zaklanih živali (10–12 krat nad »normo«) tako, da je uporaba drobovine iz tega področja bila prepovedana.

Nič boljše se ne godi ljudem in njihovi prehrani. Po (že starih) podatkih je koncentracija svinca v povrtnini kontaminiranega področja do 150 krat višja kot v nekontaminiranem področju (primerjava Žerjav: Mozirje!). Posebno intenzivno kopičenje opazimo v korenju, peteršilju in solati, najmanj v česnu in čebuli. Če k temu prištejemo svinec iz ostalih elementov običajne prehrane (žitarice, meso, mleko, živalske maščobe) je razumljivo, da je kopičenje svinca v organih v primerjavi s kontrolno skupino signifikantno ter da vpliva na dednino in zdravstveno stanje prebivalcev. Tako so pri mežiškem prebivalstvu opazili več diabetesa in presnovnih bolezni, krvnih bolezni, zvišanega krvnega tlaka, razjed v prebavilih, kroničnih ledvičnih bolezni ter kostnih obolenj. Razlik v duševnem razvoju ni, število spontanij splavov pa je v običajnih mejah. Bolj sitne so okvare dednega materiala, ki bodo gotovo imele dolgotrajnejše učinke.

Zanesljiv kazalec človekovega zdravja je **zdravje gozdov** in to je resnično slabo. Nad 70 odstotkov gozdov je resno ogroženih, 40 % pa jih je okvarjenih do te mere, da bodo umrli, čeprav bi nam uspelo še danes popolnoma urediti ekološke pogoje. To za regijo pomeni ne le gospodarsko marveč biološko katastrofo, ki je v vsem obsegu niti ne dojamemo. Kot kažejo zadnji infrardeči letalski posnetki, se lise gozdnega umiranja nezadržno širijo, tudi tam, kjer jih še nismo pričakovali.

Na koncu — vendar še najmanj pomembna — je **radiacijska ogroženost**. Grožnja, da bi nas »osrečili« z odlagališčem radioaktivnih odpadkov, smo z enodušnim protestom in odporom vsega prebivalstva v prvem krogu odvrnili. Vendar tovrstne želje in nameni jedrskega lobija »zaradi ugodnih geoloških in seizmičnih pogojev« še vedno krožijo nad nami in nam je vsaka samozadovoljna uspešnost lahko pogubna. Mimo tega je namreč dovolj problemov s precejšnjim številom stavb iz sevajoče elektrofilterske opeke. Rezultati prvih meritev na Ravnah so sicer pomirjajoči, (sevanje dosega 20 % mejne, dovoljene vrednosti), vendar potrebujemo sistematsko, večkratno in obsežno raziskavo, ki bo potrdila ali ovrgla rezultate sedanjih pilotskih sondaž. Nujno potrebna bi bila meritev naravnega sevanja na določenih področjih (Mežica, Žerjav, obronki Pohorja), zmanjšanje števila rentgenskih preiskav in še marsikaj drugega.

Živimo v ekološko obremenjenem okolju. Zaskrbljeni smo in strah nas je. Izhoda ne vidimo v tem, da pobegnemo, da se odselimo — saj je že vsa domovina pa tudi dober del civiliziranega sveta tako ali drugače v enakem položaju. Izhod vidim le v ekološkem osveščanju ter doslednem, koordiniranem delovanju na lastnem področju. Vsa ta drobna, navidezno neznamenatna ekološka dejanja se seštevajo v rezultate in uspehe na večjem področju, seštevki teh pa rezultirajo v boljšem, bolj zdravem in človeku prijaznejšem svetu. Tako nam bo tudi postalo bolj jasno osnovno ekološko pravilo: **deluj lokalno, misli globalno**.

dr. Bogomir CELCER

OPOZARJAMO!

Gozdarji Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec prosijo vse prebivalce našega območja, da v sedanjem izrednem sušnem obdobju ne sežigajo dračja in drugih odpadkov na prostem, ker je nevarnost gozdnih požarov velika kot še nikoli doslej. Opozarjajo naj svoje otroke pred izredno nevarnostjo kakršnekoli igre z ognjem v naravi.

V letošnjem letu smo imeli v območju že okrog deset gozdnih požarov, ki so jih požrtvovalni gasilci še uspeli pravočasno omejiti in pogasiti. Lahko pa se zgodi katastrofa, da bo gozdni požar uničil že itak bolne gozdove, ki so zaradi žveplenega zraka že močno prizadeti v svoji življenjski moči.

Prosimo, da do prvega dežja ne požigate travišč in drugega materiala, četudi ni v bližini gozda.

Andrej Šertel

V SPOMIN ANTONIJI SOVIČ — KONEČNIKOVI MAMI (1914—1990)

Celotno zgodovino človeštva bi lahko opredelili v časovnih horizontih, saj je čas edino, kar nas prehiteva mimo naše sposobnosti duhovnega dojemanja. Ko pride smrt, se dozdeva, da se je čas za trenutek ustavil. Takrat se zavemo, da narava terja svoj dolg v neskončni cikluidi dinamike življenja.

Smrt vedno boli. Bolečina je večja, če poseže po sorodnikih, prijateljih, znancih. Šele takrat se zavemo, da nekoga dokončno ni. Spomin zamagli besede, kajti trenutek jih je ustvaril. Vendar je to največ, kar lahko storimo za nekoga, ki smo ga za vedno izgubili. Čeprav so besede odveč, so v teh bolečih trenutkih edini uporaben medij, s katerim lahko posvetimo spomin.

Antonija Sovič — Konečnikova mama, kakor so jo prijatelji in znanci največkrat imenovali, je tiho

in neopazno potonila v svoj zadnji sen. Rodila se je 1914. leta na Nogarjevi domačiji v Razborci. Otroška leta so prehitro minila, kar so pogojevali težki časi I. svetovne vojne in prihajajoče gospodarske krize. Mladost v številni družini je bila v kriznih časih vse prej kot prešerna in vesela. Ko se je leta 1933 poročila z Ivanom Sovičem na Konečnikovo domačijo, sta ob tisočeri kmetijskih opravilih uspela zgraditi topel dom zase in za svoje otroke.

V hudi preizkušnji človeške vesti in pogube med II. svetovno vojno so bila vrata Konečnikove domačije vedno odprta utrujenim borcem, kurirjem in aktivistom, saj sta se zavedala, da življenje pod teptanjem fašističnega škornja ne prenaša nič drugega kot brezpravno hlapčevstvo. Še tako majhna pomoč in vera v boljšo prihodnost se je postopo-

ma združevala v neuzastavljivo celoto, ki je pripomogla k osvoboditvi naše domovine. Čeprav je bilo pri hiši več majhnih otrok, je niti materinska skrb ni omajala pri pomoči s hrano in oblačilih ter pri zbiranju obveščevalnih podatkov za NOB.

Po osvoboditvi je bilo potrebno pričeti znova. Konečnikova kmetija se je razširila in postala ena največjih v tem predelu Pohorja. Verjetno ni bilo gozdarja, ki ne bi prestopil praga hiše in bil vedno toplo sprejet. Konečnikova mama je vedno našla toplo besedo in prijeten nasmeh, ki je razblinil monotonijo največkrat predolgega povojnega delovnega časa. Gozdarjem, prijateljem in znancem bo ostal v spominu dobrodušen lik in prijeten nasmeh. Tudi v zadnjih letih je skrbno skrivala težko bolezen, ki jo je dolgo in potrpežljivo prenašala ob intenzivni zdravniški negi na domu. Kljub

bolezni je imela voljo do življenja, ljubila je svoje otroke in vnuke, ob tem pa ni nikdar pozabila na navezanost do kmetije, ki ji je bila kot kmečka žena vsa leta zvesta.

Ko življenje za sabo zapre svoja vrata, največkrat ostane praznina. Za tabo, Konečnikova mama, je ostala prehojena pot, na katero si lahko ponosna. V naših srcih in spominu boš ostala še vedno preprosta, poštena in delovna kmečka žena. Take se te bomo vedno spominjali.

Jože Tretjak

Naša zavidljiva higienska kultura in okolje

»Počivališče« za vozila ob cesti Dravograd—Ravne

Divjih odlagališč na Koroškem kar mrgoli

Bregovi Drave spomladi

Meža spomladi cveti, šele zelenje prekrije naše grehe.

MILKA GUMPOT 1914—1990

V življenju srečuješ ljudi, ki nate naredijo globok in nepozaben vtis. In takšne potem vzljubiš. Da jih imaš rad, se zavemo šele takrat, ko jih izgubimo. Ob iskanju besed slovesa se misli utrinjajo v slapu.

Gumpotova Milka se je rodila v Mali Mislinji, svoja brezskrbna leta pa je potemtpej preživljala na Repjenkovi domačiji v Mislinji. 1936. leta se je poročila s Francem in v zakonu so se jima rojevali Slavka, Ivan in Rajko. Potem je prišla vojna, ki tudi njej in družini ni prizanesla, mož Franc je čevljaril za partizane. Milka pa jim je pomagala po svojih močeh. Starejši Mislinjčani se je še posebno radi spominjajo, ko je za njih opravljala tajniška dela, za sle-

hernega je našla toplo besedo, prijazen nasmeh, vzpodbudo v težkih trenutkih. To pa so bile odlike, ki so Milko vedno krasile. Poleg vsega pa je bila aktivna še v ostalih družbenopolitičnih organizacijah ter društvi, še zlasti pomemben je njen prispevek na področju kvodajalstva. Še na nekaj ne smemo pozabiti, Milkin svet in stiki z ljudmi so bili neizmerni. Milka si je dopisovala s številnimi prijatelji, z njimi je sklepala trdne vezi in poznanstva iz domovine ter tujine. Po Mislinji je raznašala pošto. Skoraj v slehernem domu je bilo čutiti Milkino toplino in prisotnost, malčkom pa se je posebno vtisnila v spomin in jim srce osvojila s svojimi lizikami.

Ob možu Francu je torej Milka 5. februarja našla svoje zadnje počivališče. Velika množica ljudi je bila jasn dokaz, kako zelo je bila priljubljena in kako so jo imeli ljudje radi. Ob vsem tem pa so najbrž tudi vsakršne druge besede odveč. Milka, mirno počivaj v svoji domači grudi!

UMRL JE PAVEL NABERNIK

Letos se je pri nas pomlad hitro začela. Tega so se najbolj razveselili kmetje, saj je to pomenilo, da se bodo lahko hitro lotili dela na poljih. Tudi Pavel se je tega kot dober kmet razveselil, a kakor vsi njegovi tudi on ni vedel, da bosta težka bolezen in smrt zmagala.

Nabernik Pavel se je rodil 1. 1. 1934. V rani mladosti in vse življenje je živel v prepričanju, da le delo na kmetiji zagotavlja lepšo prihodnost. Dober dokaz tega je, da se je Pavel po 10 letih službovanja vrnil na kmetijo in se ji v celoti posvetil. Z ženo Marijo sta si ustvarila lepo družino. Rodila mu je kar 7 otrok, kar je pa pomenilo, da bo delo na kmetiji še bolj trdo, kajti potrebe so bile velike. Toda Pavel in žena Ma-

rija se tega nista ustrašila, delala sta in garala, kakor so jima narekovali letni časi. Seveda so jima bili v veliko pomoč otroci, ki so iz leta v leto odrasli. Tako je teklo življenje, dokler ni Pavel opazil, da z njegovim zdravjem ni vse tako, kot bi moralo biti. V začetku verjetno ni dosti razmišljal o tem, toda zahrbtna bolezen ni popuščala, ampak je svoje klešče vedno bolj stiskala. Tako je bolezen naredila svoj kruti konec 21. 2. letos in Pavla za vedno iztrgala iz kroga njegovih najdražjih. Tako so na kmetiji izgubili trdnega človeka in dobrega očeta. Delo na kmetiji bo seveda teklo naprej, ampak ostala bo vedno praznina, saj bosta manjkali dve pridni roki. Vsem svojem Pavla Nabernika izrekam iskreno sožalje.

ZAHVALA: Vsem sorodnikom in sosedom se Nabernikovi iskreno zahvaljujejo za nesebično pomoč, ki jim je bila izkazana v najtežjih trenutkih ob izgubi moža, očeta ter dobrega človeka PAVLA NABERNIKA.

Zlatko ŠKRUBEJ

ZAHVALA

ob boleči izgubi ljubega moža, očca in dedka

IVANA ZALOŽNIKA

logarja v pokoju, Legen 79, Šmartno pri Slovenj Gradcu

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znanec in prijateljem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, nam izrekli sožalje in mu darovali vence in cvetje. Iskrena hvala govornikom, dr. Cirilu Slemiku, Jožetu Pritrzniku in g. Gamsu p. d. Lenartu.

Hvala vsem lovskim družinam, predvsem pa LS Golavabuka, članom zelene bratovščine, za izkazano spoštovanje in zadnje lovsko slovo, lovskemu oktetu za zapete pesmi, GD Legen, ZB Šmartno, upokojenskemu društvu Šmartno, gozdnemu obratu Slovenj Gradec in g. župniku za pogrebni obred. Posebej pa še iskrena hvala sosedom za neizmerno pomoč v najtežjih trenutkih.

Vsi njegovi: žena Antonija, vnukinja Mateja, hčerke: Zora, Hermina in Janja z družinami.

*Zakaj si nam morala umreti,
ko s teboj je bilo tako lepo živeti.
Smrti te vzela je iznenada,
a v naših srcih ljuba nam boš ostala.*

ZAHVALA

Vsem, ki so našo nepozabno, ljubo mamo

ANTONIJO ZALOŽNIK iz Mislinje

spremljali na vse prerani zadnji poti ter ji darovali vence in cvetje, se najlepše zahvaljujemo. Iskrena hvala vsem sorodnikom, sosedom in družini Zupanc, ki so nam kakorkoli pomagali v dnevih žalosti. Hvala krajevni organizaciji Rdečega križa, Gozdnemu gospodarstvu TOZD Gozdarstvo Mislinja in Mikonu Mislinja za dodeljeno pomoč, govorniku Ivanu Lekšetu za ganljivo izrečene besede slovesa pred odprtim grobom, pevcem iz Sentilja za zapete žalostinke ter gospodu župniku Tinetu Tajniku za pogrebni obred in dodeljeno pomoč.

Žalujoci: otroci Roman, Irena in Bojan

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta ter dedja

EMILJA LIKARJA iz Mislinja

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti ter mu darovali vence in cvetje. Prav lepa hvala vsem sosedom, ki so nam kakorkoli pomagali, Breznikovi družini iz Završ, Milanu Poršu, TOZDU žaga Mislinja, Novi opremi in Kogradu Slovenj Gradec, Gorenje TOZD ZHT obratu hladilniki ter Poldiju Vocovniku. Hvala tudi govorniku Marjanu Križaju in Jožetu Logarju, Pihalni godbi iz Slovenj Gradca, pevcem iz Sentilja za zapete žalostinke, ter g. župniku za pogrebni obred.

Žalujoci: vsi njegovi

VREMENSKI PREGOVORI

Pred Servacijem, 13. maja, poletje še mraz pritisne na cvetje.

Po Servacijo se ni treba mraza bati.

Je majnika lepo, za kruh je dobro in seno.

Če maj se s poletno vročino začinja, mraz še po sv. Urbanu ne jenja.

Če se Pankracij na soncu peče, obilo mošta v sod priteče.

Če sv. Zofija zemlje ne poškopri, vreme poletji prida ni.

Če je na Urbana lepo, dobro suši se seno.

Če se Urbanu sonca zahoče, bo poletje suho in vroče.

Slana v začetku maja, zorenju sadja nagaja.

Meseca maja dosti dežja, v jeseni bo dosti blaga.

Matevž Čarf

MARIJA ŠTINJEK

26. oktobra 1989 smo se na mislinskem pokopališču zadnjič poslovili od ŠTINJEK Marije iz Pameč pri Slovenj Gradcu, upokojene delavke »NOVA OPREMA«.

Rodila se je pred 57 leti v Pamečah. Vso svojo mladost je preživela v domačem kraju, kjer se je tudi zaposlila kot kuharica v župnišču. V letu 1974 se je zaposlila v Novi Opremi v obratu PUR na delovnem mestu lepljenje in obrezovanje blazin. Zaradi slabega zdravja se je sredi leta 1985 invalidsko upokojila. Sodelavci in laststvo tovarne so jo zelo spoštovali, saj je bila pridna, ubogljiva in disciplinirana. Vedno je bila nasmejana in znala ob kaki priložnosti povedati zanimivo šalo, kateri so sodelavci izredno radi prisluhnili.

Ob obisku v bolnišnici je povedala, da si želi le zdravja in še nekaj življenja v krogu svoje družine.

Ohranili jo bomo v lepem in trajnem spominu.

KOLEKTIV »NOVA OPREMA«

MLADI KMET

Ko bom jaz odrasel
bom najprej vojak,
vojaško suktno bom nosil
učil se »vojskovat«.

Ko bom domov se vrnil
gotovo kmet bom,
traktor bom vozil
in njive oral ...

Travico pokosil,
sena nasušil,
krav imel bom veliko
in bikce redil.

Si ženko bom poiskal,
za sinka poskrbel,
zibelko bom kupil
in zibati pomagal.

Zofija VERKO

Jutro na kmetiji

Jutro je. Stopila sem na dvorišče. Mračno, skoraj temno je še. Luna se je umaknila za gozd in njenega sijaja ni več. V hišah po vasi so se že prebudili ljudje in domovi so razsvetljeni. Iz dimnikov se leno vali dim, ki naznaja, da so pridne gospodinje že zakurile peči, da bo domačim toplo, ko bodo vstali, tistim, seveda, ki se še niso odpravili z doma.

Petelini so že zdavnaj odpeli svoje prve takte, le kdaj pa kdaj se še kateri oglasi. Ker je jutro zimsko, čeprav brez snega, a vendar mrzlo, so hlevi skrbno zaprti. Odpahnem vrata hleva in prižgem luč. Naša živina je že pokonci. »Aha, že čakate,« jim rečem, »kmalu vam bom dala jesti, le mir.« Seveda se mi živali oglašijo, mogoče z nervoznim mukanjem, saj ne morejo dočakati na svoj obrok. Nekdo je vedno zadnji postrežen. Teliček se pač najbolj dere, kot vsi ta mali, rad bi bil prvi. Moral bo počakati na najboljše, na mleko. Krave je treba pomolsti, seveda najprej jim dam nekaj priboljškov, da imajo mir. V jasli jim natrosim silosa in vse so že zaposlene, hitijo z gobci sem in tja, kot pač krave znajo.

Vključim molzni stroj in mleko teče v kanglo. Kdaj pa kdaj se kravam oglašim in s tem dokažem, da hočem mir v hlevu, saj se tudi živina med seboj prepira. Ena drugi bi rada odvezla, kar je še boljše v jaslih. Verige rozljajo in včasih katera žival stegne nogo; vendar bolj iz fribca kot iz hudobije. Saj ima tudi živina srce in pamet tudi mislim. Le da so malo za nami, ljudmi, ki smo bolj pametne živali, kakor nas je narava izoblikovala. Včasih smo mogoče še slabši kot živina, le tega ne priznamo. Med tem sem krave že pomolzla. Ja, nekaj mleka je! Seveda, teliček, ti si zdaj prvi. Nalijem mu mleka v vedro in mu ponudim. Veselo mahlja z repom in hlastno pije. Vedro mu je treba pridržati. Saj veste, dojenček je še in sam še ne zna. »Le pij, le pij, da boš hitro zrasel,« mu prigovarjam in misli mi že hite dalje. Okrog mucine posode so se nagnetle domače in tuje muce, ki tudi čakajo na obrok. Kako? Dve naši, no tri, pa dve poznani sosedovi in še ena lepa — mogoče najlepša, vendar tuja. »Mleka bi rade, a ne? A miši bom pa sama lovila! Na, le pijte,

saj vas tudi zebe.« Zato so se zatele v topli hlev.

Živina, kot je hitra pri jedi, kmalu pospravi iz jasli, kar je dobrega, zato moram brž na skedenj še po seno. Po njem najraje sežejo. Očistiti jim moram še ležišča in gnoj odkidati. Še steljo pripeljem, jim natrosim. Telice, ki so v boksu zagrajene, moram le nakrmiti. Da, vodo tudi preverim, saj bi sicer bile revice žejne (bifeja ni blizu hleva).

Svetloba je pregnala mrak in dan je zažarel. Hitim še v hišo. Ojoj, koliko je že ura! Nič ni časa več za kavico. Mleko precedim in ga odnesem v mlekarno. Še dobro, da ni daleč. Kar po bližnjici jo vrežem. Sedaj se začne veseli del jutra. V mlekarni so navadno že zbrane kmetice iz vasi. »Dobro jutro, najbrž sem zadnja,« pozdravim. Izlijem mleko in trenutek počakam, če bo katera kakšno rekla — besedo namreč. Včasih so pogovori resni, drugič smešni. Tistih nekaj minut kmalu mine in veselo zakorakamo v delovni dan. Veselo, seveda; ne glede na trpko življenje kmetov in glede na ceno mleka, kar pa je že druga zgodba, daljša in bolj pikra.

Marija OMULEC

Premišljevanje ob teku

Moj tek ni samemu sebi namen. Med tekom premišlujem o preteklih in sedanjih časih in analiziram samo sebe. Toda do nekega spoznanja sem se dokopala šele pred kratkim.

Tekam mimo vedno istih hiš, vedno istih ljudi pred hišami, istih dreves in kapelice in na križišču se vedno vprašam: »Desno ali levo?« In moj notranji glas spet pravi: »Desno!« Grem torej spet ob Suhi navzgor. Voda, to je moj element, si pravim. Če bi mogla, bi se z užitkom potopila v bistre valčke, ki se včasih prekladajo preko kamnov, kot da se jim nič ne ljubi, včasih pa drvijo, kot bi jih kdo podil.

Nato pridem do skrivnostnega mesta, kjer cesta prečka vodo, tu je star lesen most. Naslonim se torej na ograjo tega mostu, zaprem oči in napnem čute in narava mi odigra čarobno pesem vode. Tonov se ne da opisati, na njih pa se preselim v dnevno sobo svoje sestre k staremu radiu. Sem spet v Mariboru in poslušam Vltavo. Tale pesem tu pod mostom in Smetanova simfonija sta se zliji v eno. Sedaj nisem več v dnevni sobi, ampak hodim v Mariboru v strupenozelenem balo-

narju, nizkih čevljih, ravnih las in ošiljenega nosu kot Julij Cezar in že vnaprej jemljem vsak up, kot bi rekel Prešeren.

Ampak meni je glede tega vseeno. Jaz z mislimi sploh nisem tam, v Mariboru, jaz sem tam tako obupno sama, zato sem z mislimi v Ihanu in z Režno Jožo spet nabirava zvončke po Blažetovi gmajni. Obuli sva gumaste škornje in v bodečih grmih iščeva prve radovedneže, ki pribodejo beli skozi zeleno srajčico.

Tako torej sem kar naprej v Ihanu in moj plašč, če ga dobro pogledam, sploh ni strupenozelen, kot pravi moja kritična sestra, ampak je zelen kot trava na Farovškem bregu, kjer otroci skačejo za trobenticami. In ljudem v Ihanu je čisto vseeno, kakšen je moj nos, bolj jih zanima, če znam pomolsti kravo. In še bolj so radovedni, če se bom vrgla po svojem čudaškem očetu in bom tudi hodila brat knjige na Farovski breg, vsem v izogib.

Tako je s tole SUHO ali VLTAVO, ali kakor že hočete — to je moja mladost. Končno sem ji prišla do dna.

Milena Cigler

Foto: Matevž Čarf

smreke, iz zemlje pa je poganjal teloh in nanzanjal skorajšnjo pomlad. V takšnem vzdušju smo se približevali vrhu GORE, kot ji pravijo vsi, ki jo poznajo.

Svetlo kot podnevi je bilo, ko smo prispeli do koč, razgled na bližnjo in daljno okolico pa je bil čudovit.

Velenje, Mislinja, Šmartno in Slovenj Gradec — vse je bilo razsvetljeno kot na božično noč. Zame je bilo to doživetje edinstveno. V koči smo se stisnili k prijateljem, se okrepčali z malico in že je bilo treba kreniti navzdol. Pot navzdol je bila ledena, zato nismo utegnili gledati okoli sebe, kar naenkrat pa smo bili tudi že pri avtomobilih. Lepo je bilo sestiti v avto in se prepustiti razmišljanju o preživetem, dokler ni dremež premagal trudnih oči.

Gora, lepa si, to v srcu mi zveni, z željo eno le, da videla bi zopet kmalu te!

Ivica KRAJNC

Nočni pohod na Uršljo goro

Člani rekreacijskega planinskega društva »Dolga pot« iz Dravograda smo se tudi letos udeležili tradicionalnega nočnega pohoda na Uršljo goro.

Pri Poštarskem domu nad Kotljami smo se zbrali, nekateri že tretjič ali četrtič, jaz pa sem se pohoda udeležila prvič. Obdajalo me je zadovoljstvo, saj je kot nalašč sijala luna in pošiljala svoje žarke skozi smrekove veje na cesto, po kateri so prihajali še zadnji udeleženci.

Nestrpnost je bila velika in nekateri bi radi že krenili, splošno mnenje pa je bilo, da je treba počakati na zamudnike. Odhod. Ne

vem, da bi kdaj ponoči videlo toliko ljudi kreniti proti skupnemu cilju. Štirideset ljudi se je pričelo vzpenjati navzgor, vsi dobro razpoloženi so v pogovoru pozabljali na težave poti.

Poglobila sem se v razmišljanje, kaj vse človek zmore, naj bo podnevi ali ponoči, samo voljo mora imeti. Tako sem razmišljala, ko se je oglašila Mira in rekla: »Zapojmo!« Mojca, Draga, Tončka ter ostali v bližini so pritegnili naši melodiji. Romarska pot ni tako zahtevna kot ostale poti na Uršljo. V svetlobi lune in baterije, ki jo je skoraj vsak imel v roki, smo ogledovali tisočletne lepote —

KMEČKI OBIČAJI ČEZ LETO

V mesecu aprilu (mali traven)

Če je mesec sušec suh, da prah pometa, tedaj se dobra letina obeta. Kakor je na 40 mučenikov (10 sušca), tako se 40 dni nareja, in še to potrđita Gregor in Jožef (12 in 19) prva znanilca spomladi, če sta ta dneva lepa in prijetna, bosta kmet in čebelar vesela. Tako bo lepo vreme držalo do 20 aprila. Tako smo že kar v pravi vigredi (spomladi) in spomladanska dela so v največjem teku. Da ne pozabimo na 1. april — dan lažnivcev, ko je že stara navada, da radi koga kaj naplahtamo.

Na 1. aprila imajo tudi lovci svoje novo leto, saj je po Koroškem včasih prav veljalo, ko so vse večje kmetije nad 150 ha imeli svoja lovišča in s 1. aprilom se je začel lov na velikega petelina. Če vreme spomladi ni več nagažalo, so bile že žitarice, predvsem oves vsejan do sv. Jurija 24. V aprilu vel. nočni čas in vel. običaji. V cvetnem tednu je prvi krajec spoml. lune in čas urejanja vrtov in razmnoževanje cvetic. Na cvetni petek so pripravili butare (snope) iz enoletnih vej ive, ki so jih pri vsaki hiši nalašč zato gojili, da so ji za cvetni petek veje obrezali in z njih napravili butare, ki so jim dodali še po eno vejo dreva, leske in čremse. S temi butarami so se sosedje kosali, kateri bo imel večjo in lepše okrenčano. Nosili so jih odrasli fantje, nekateri so napravili tako velike, da so jih nosili po trije fantje kakor bandere. Na cvetno nedeljo, po blagoslovu, so te butare dali najprej v čebeljnjak za čez vel. noč za srečo pri čebelah. Po cvetni nedelji, vel. teden, je bil priprava in čiščenje za velikonočne praznike. Pri kmetu Vesevku v Ludranskem vrhu so na vel. noč zribali in umili leseni strop v hiši. V glavnem se vel. teden v zemlji ni delalo. Na vel. četrtek ob 9. uri so na farah zavezali zvonove in so do sobote namesto zvonov rabili raglje.

Odrasli fantje so ta čas zbirali po hišah denar za smodnik za svečano streljanje z možnarji, vel. soboto ob 9. uri pa so odvezali zvonove.

Ta strelska skupina je bila sestavljena iz nekaj zanesljivih fantov s strelskim mojstrom, ki je odgovarjal za red in varnost. Pri fari so imeli različno tudi po petdeset možnarjev, ki so jih nabijali s črnim smodnikom. Na eno do dve žlici smodnika so dali nekaj žagovine in na vrh postavili po vrsti, jih pržigali s posebnim tako imenovanim kuščarjem. To je žel. ost, pritrjena na približno 3 m dolgo letev. Železno ost so segreli v bližini pripravljene ognju. Pri tem opravilu so imeli vsi strelci bele predpasnike in so opravljali delo zelo disciplinirano, da kakih posebnih nezdod ni bilo. Po zadnji vojni se je ta običaj skoraj popolnoma opustil. Ženske pa so imele tudi svoja dela, saj so se pisanke (pirhe) začele že na cvetno nedeljo. Botri so obdarovali svoje varovance od krsta do birme s kolačem (šarkljem), enim ali dvema pirhoma, ali pomarančami, včasih so dajali tudi denar ali blago.

Od birme naprej so še par let obdarovali birmanski botri. Na vel. soboto so pripravile gospodinje in dekleta velikonočne dobrote za blagoslov teh jedi. Za to je bil pri vsaki hiši poseben lepo izdelan jerbas, v katerega so zložile gospodinje in dekleta razna jedila in s prtičem prekrile in s svitkom na glavi nesla na kraj, kamor je prišel duhovnik. Tudi tukaj je bilo neko tiho tekmovanje, katero dekle je

imelo največji in najvišji jerbas, tako da včasih, ko ni bilo dovolj raznih dobrot, so si pomagali kar z malimi pručkami, ki so jih postavile v jerbas, da je bil videti višji. Pred dobrimi 150 leti, ko je bil post še mnogo strožje zapovedan, so nosili jedila blagoslavljati šele na vel. noč zjutraj in to običajno prvi postavnih hlapec, in so zavžili blagoslovljene jedi, ko so se vrnili od vel. nočne maše domov.

Velika noč je pravi družinski praznik. Ni se hodilo na obiske. Na velikonočni ponedeljek, ko je bil še praznik, se je družina po 40 dnevnem postu ponovno razživila in se poveselila. Vedno so pri kaki večji kmetiji, kjer so imeli večje prostore (tancpodne), prirejali domače veselice. Fantje so zopet lahko malo pogledali za dekleti in tudi dekleta za fanti.

V drugi polovici aprila goduje sv. Jurij, ki ga jug. vzh. del. Slovenije praznuje na 23., pri nas pa na 24. aprila. Včasih so pravili, da je sv. Jurij jezdil en dan, da je prijezdil do Koroške. Bil pa je ta svetnik v naših krajih zelo čaščen, saj so ga na različne načine praznovali, najbolj pa v Beli krajini, kot znanilca spomladi. Pri nas pa je bil na sv. Jurija pastirski dan. Ta dan so šli vsi pastirji k maši. Tako so po sv. Juriju začeli pasti živino. Za Jurijevo pa so fantje-pastirji koledovali, vodili so zelenega Jurija, v zelenje oblečenega dečka, pred vsako hišo začeli Jurijevo pesem, fantom pa so ljudje dajali pisanke ali denar. Po Koroškem pa so hodili Jurija jagat. Tisti, ki je predstavljal Jurija, je bil ovit v slamo, njegovi spremljevalci pa so hodili za njim in delali velik trušč s kravjimi zvonci in rogovi. Ko

je bilo še na podeželju več mladine, so se taki prazniki bolj živo praznovali, vse je bilo povezano z vriskanjem in petjem. Ko je mladina odšla, je odšlo veselje in običaji so se opuščali.

Ko so minili ti spomladanski prazniki, so posejali še zadnje posevke in odgnali živino na pašo v planine. Treba je bilo potrebiti še travnike, popraviti in obnoviti plotove ob njivah in ob posestnih mejah, saj je bila še tako velika kmetija obdana s plotom. Pri obnovi plotov po posestni meji so skupno sodelovali s sosedom, da ni bilo prerekanj zaradi posestnih mej. Ti plotovi se zadnje čase, ko ljudi na kmetijah primanjkuje, opuščajo. Le redko kje jih še najdemo. Še nekaj ne smemo pozabiti. Ob sv. Juriju so se selili tudi kočarji in kmetje, če so slučajno preteklo leto domačijo prodali, menjali ali kakorkoli prišli na boben, da jih je novi lastnik izgnal iz njihove rojstne domačije. Ko so bivši lastniki ali najemniki zapuščali domačijo, niso smeli odpeljati oz. odnesti iz hiše mize, hišne ure in boga iz kota. To je bilo že od nekdaj nepisano pravo, ki so se ga morali držati. Za take selitve je bil takrat najbolj primeren čas, saj so bile vse shrambe prazne in za setev pa najbolj primeren čas. Posetva pa so včasih tako pogosto menjavala lastnike, da spomladanski sejalec ni vedel, kdo bo jeseni žel.

Matevž Čarf

Na veliko soboto 1989, foto: L. Mori

Naši Koščičarji:

so iz rodu Prunus (marelica, breskva, sliva, češnja in višnja).

Slive:

Slive štejemo v rod Prunus naslednjih vrst: Prunus spinosa, Prunus insititia, Prunus domestica, Prunus carasifera, Prunus salescina, Prunus Simonii, Prunus americana, Prunus hortulana, Prunus nigra, Prunus Padus L.

Od teh bom opisal le tiste vrste sliv, ki so primerne za naše kraje. Prunus spinosa (črni trn) je nizek grm z zelo drobnimi trpkimi plodovi. Ponekod ga uporabljajo za podlago za slivo, kot divji raste v Evropi, Aziji in Afriki.

Prunus insititia (cibora) pa je grm ali nizko drevo. Vejice do dveh let starosti so dlakave, listi so temno zeleni, v mladosti dlakavi. Cvetovi so beli, po dva skupaj, na tankih dlakavih pecljih. Rodne vejice so kratke. Plodovi so drobni, temno modri; zelo mehkega zelenkasto rumenega mesa, ki se ne loči od koščic. Okus je trpek, koščica okroglasta, podobna koščici črnega trna. Najdemo ga po vsem zmernem pasu Evrope in Azije.

Prunus domestica (domača sliva) je drevo do 10 m visoko. Vejice so že v prvem letu gole. Rodne veje so daljše od vej cibore. Plod je podolgast, bolj redko okrogel. Meso je bolj ali manj rumeno, se delno ali popolnoma loči od koščic. Pri nas jo še bolj poredkoma najdemo.

Prunus Simonii (sliva marelica). Plodovi te

slive so zelo podobni marelicam.

Prunus americana je razširjena od Kanade do Mehike. Odporna je proti mrazu. Sedaj jo že marsikje vidimo.

Redkoma najdemo pri nas Prunus hortulana in Prunus nigra, ki sta iz Amerike.

Domača češplja: (bistrica, požegača, madžarka)

Domovina: zelo stara sorta, doma na Balkanskem polotoku, v srednji Evropi. Verjetno je prišla k nam že v času Rimljanov iz Male Azije.

Cvetenje: pozno avtofertilno.

Plod je srednje debel, od sredine se zožuje proti osnovi in vrhu. Pececlj je tanek in dolg, koža je tanka, čvrsta, temno modre barve, posuta z voščenim nadihom. Meso je trdno, jantarno rumene barve, sočno zelo sladko, z nekaj kisline in posebno aromo. Meso se lahko loči od koščic, koščica je srednje velika, nagubana, dolga. Obstaja več tipov ter vrst, ki se razlikujejo po obliki in kvaliteti. Plod se dobro drži na drevesu in se v topli jeseni celo zgrbanči, preden odpade. Vsi plodovi ne dozoriijo hkrati, zato jih je treba postopno obirati. Zori od sredi septembra do oktobra. Uporabljamo jo kot namizno sorto in za vse vrste predelav (slivovka, sušenje, marmelada pekmez). To je naša najboljša sorta, konkurira ji samo francoska sorta aženka. Zarodi navadno v petem letu po sajenju. V polno rodnost pride v devetem letu. V dobrih razmerah rodi vsako leto.

Obrezovanje: krošnji je treba stalno redčiti, veje in potrebno je pomlajevanje. Pri nas

še najdemo sorodno češpljo, imenovano rnjak po vsem ostalem podobno prvem le, da je plod okrogel, čvrst, meso se od koščice ne loči in zori kak teden pozneje, je namizni sadež, zelo okusen, le sušiti ga je treba počasi in dalj časa. Rnjake najdemo še največ na Koroškem.

Bilska rana:

Nemška sorta; iz konca 19. stoletja, avtofertilna.

Je srednje debela, drobnejša od domače češplje, jajčasto okrogla, rjavo vijolična z rjavimi pegami in nadahnjena s svetlomodrim vijoličnim nadihom. Meso je rdečkasto, rumeno, sočno, srednje čvrsto, sladko, dobrega okusa. Zrelost doseže avgusta (15 dni pred domačo češpljo).

Raba: namizna sorta in za marmelado.

Zarodi zgodaj, nato redno in bogato. Odporna je proti šarki.

Zelenkasta renkloda:

Doma iz južne Evrope 1670.

Avtosterilna. Oprasovalci: altan, bilska, domača češplja, kraljica Viktorija.

Plod je okrogel, zelene barve, na sončni strani zelenkasto rumen, z motnordečimi pegami. Meso je zelenkasto rumeno, čvrsto, zelo sočno in odličnega dišavnega okusa. Ne loči se vsako leto od koščic. Zori koncem avgusta.

dalje prihodnjic
MATEVŽ ČARF

Čudna so pota življenja

Velikokrat se nam porajajo takšna in podobna vprašanja ter misli, ko se srečujemo in pogovarjamo z najrazličnejšimi ljudmi. Iz njihovega pogovora ali klepeta pa pride tudi marsikaj na dan. Nekaj podobnega bi lahko dejali tudi za Jožeta VRATARJA iz Mislinje, ko smo se srečali z njim. Jože je nekakšen posebej kraja in mož nemirnega duha ter misli, pa vendar iskren in dobrončen. Kar nekako smo se že navadili nanj in brez njegove prisotnosti bi nekaj manjkalo. Pravi samorastnik je in kljub temu, da si je ustvaril družino, je bilo njegovo življenje vse prej kot lepo. Postal je kot toliko vrstnikov njegove generacije vojna sirota, saj je star dve leti izgubil starše in potem odraščal pri dobrih ljudeh, dolga leta pri Smrečnikovih v Tolstem vrhu nad Mislinjo, ki so ga posvojili in imeli za svojega. Življenje ne prizanesa niti sirotam, saj je potem zbolel še za tuberkulozo, ki je bila dedna in takrat se je Jožetu zdelo, da se podira zanj že tako odmaknjen svet. Pa vendar je vztrajal, šel se je učiti knjigovodstva, vendar pa potem zaradi slabega zdravja zaposlitve ni dobil in 1960 leta so ga invalidsko upokojili. In da ne bi bili dnevi brez dela in v dolgočasju le preveč pust, se je Jože začel ukvarjati s številnimi konjički. Ko smo omenili, da ima družino, naj povemo, da mu je ob premagovanju vsakodnevnih težav v veliko oporo njegova družica Anica, kajti brez nje in sinčka bi bil njegov svet še bolj pust ter prazen.

Jože igra izvrstno harmoniko in je hkrati velik ljubitelj narodnozabavne glasbe. Zbira stare knjige in v svoji zbirki jih ima preko 150, najstarejša med njimi nosi letnico 1662, o starem denarju govori kar v kilogramih, saj ga ima preko 8 kg. V njegovi zbirki so številni bedži, pa stare ure, znamke, pa razglednice z vseh koncev sveta. Zato tudi ni

nič čudnega, da je bil v knjigi rekordov. Goji tudi akvarijske ribe in številne vrste ptic, s popravljanjem dežnikov pa je postal pravi pravcati mojster, saj prihajajo k njemu ljudje z vseh koncev Koroške, Velenja in celo iz Celja.

Vidite, takšen je torej Jože, ki bo v pomladanskih mesecih dopolnil 50 let. Življenje ga je postavilo na stranski tir, on pa kljubuje vsem težavam in preprekam. Ko sem se pogovarjal z njim v hladnih dneh, je Jože od nekod prinesel svojo frajtonerico in ob nežnih zvokih se mi je zazdelo, da je tudi njegovo življenje za trenutek postalo bolj mehko in odmaknjeno od stvarnosti vsakdanjega dne.

Silvo JAŠ

Jože s svojo frajtonerico

IZJAVE

Nihče ni za vojno in vsi so za mir in vsi so za bratstvo, nihče za prepir. Od same ljubezni vsak čas na granatah bo vtisnjeno geslo: Darilo za brata.

Janez MENART

TIHA NOČ

Zarja zakriva tiho noč, sončni žarki in jutranje petje se vstisejo na dnu srca. Skrivnost se vedno lepša, vedno spodbuja toplo srečo v srcu.

Lucija KRISTAN

Kako so me zdravili mati

V moji mladosti skoraj nismo poznali zdravnikov. Ni bilo denarja za zdravila, pa tudi zdravil nismo poznali veliko. V boleznih so pomagali domači s svojimi izkušnjami.

Spominjam se, ko me je bolel zob. Mati mi je obljubila košček sladkorja, če bom pridno sodelovala. Dobila je tanko vrvico in z njo privezala zob, z drugim koncec pa vrata, ki jih je široko odprla. Ko je zaprla vrata je bil zob zunaj. Včasih pa se je izmuznil in takrat je bil jok in stok, preden sem zopet dovolila, da mi ga je privezala.

Ko sem hodila v šolo, sem se večkrat zboldala s trnom. Takrat so doma naredili mažo iz smole, domače masti sirotke. To zmes so gnetli in pripravili namazali na del telesa, kjer je tičal trn. Po dveh, treh dneh se je okrog trna zagnojilo in mati ga je z lahkoto iztisnila.

Kadar so se nam naredile razne bule ali turi, smo doma zopet naredili pripravek. Doma smo gojili morsko čebulo. Odrezan list smo privezali na tur in gnoj je čez nekaj časa odtekel.

Ko sem bila stara 10 let, sem šla služiti k velikemu kmetu. Bila sem zadovoljna. Poleg obilice dela sem imela vedno dovolj kruha. Spomladi 1940 leta sem ves dan trosila gnoj na njivi. Dobila sem krvav žulj in se zastrupila. Ker nisem bila socialno zavarovana, nisem mogla iti k zdravniku. Gospodinja se je na vse načine trudila, da mi olajša bolečine. Delati nisem mogla več, pa mi je gospodar ukazal, naj ženem ovce na pašo.

Pravijo, da so ovce božji dar. Ko je sonce začelo pripekati, so zbeležale. Nisem mogla teči za njimi, ker se mi je preveč tresla roka. Ovce so ušle domov. Roka je pomodrela in otekla in vedela sem, da tako ne morem več. Sklenila sem, da grem domov. Mati se je prestrašila, ko me je zagledala. Hotela me je kar sama operirati. Iz omarice je vzela očetovo britev, na žlico ulila domačega žganja in ga sežgala, britev pa je segrevala nad plamen, da bi jo razkužila. Umila mi je roko in se pripravila, da bo prerezala tam, kjer se je videlo, da se zbira gnoj. Ogledevala si je roko in držala očetovo britev, nato pa zmajala z glavo, odložila britev in rekla: »Veš, da si ne upam. Jutri zjutraj boš šla k zdravniku. Dala ti bom 10 din, da boš lahko plačala.«

Naslednje jutro sem zgodaj vstala in odšla proti Slovenj Gradcu. Tam me je zelo prijazno sprejel zdravnik Pavel. Povedati sem mu morala, kako je prišlo do te zastrupitve. Operiral mi je roko in čez nekaj dni sem zapustila bolnico. Zdravnik me je prosil, da bi prišla k njemu za varuhinjo njegovih dveh otrok, da mi ne bi bilo treba več tako težko delati. Mati mi je to službo odsvetovala čes, da je slabo za deklo, ki zapusti službo prej kot v enem letu. Ubogala sem mamo, čeprav sem bila že polnoletna.

Ta leta so že davno za mano, a prav je, da mlajji zvedo, kako dolgo smo bili takrat pod nadzorstvom staršev.

Štefka MELANŠEK

Tovariš ali gospod?

Meglenu se spominjam, da je bil pred štiriinštiridesetimi leti v naši vasi miting, pravi partizanski in ne takšen kot jih je danes dol proti jugu vsak dan. Kaj je govoril pod košato lipo sredi vasi partizanski komisar, ne vem več dobro, zagotovo pa je govoril o okupatorju, slovenskemu narodu, narodno osvobodilnem boju, o boljšem in pravičnejšem življenju v svobodi in o svetli prihodnosti... Svoj govor je začel z besedami: Tovariši in tovarišice!

Ker so našo šolo med vojno požgali, smo bili nad tem partizanskim dejanjem najbolj navdušeni šolarji. Seveda smo se uštel, saj smo imeli potem vrsto let po svobodi kljub požgani šoli pouk — eni v župnišču, drugi v posebni sobi vaške gostilne. Jaz sem bil med tistimi, ki smo hodili v šolo v gostilno in to se mi pogosto še danes pozna.

Cerkev takrat še ni bila ločena od države in je enkrat tedensko prihajal v šolo tudi katehet, ki nas je pripravljal na bližnjo birmo. Na samem začetku so nas učitelji poučili, da oni zdaj niso več gospodje učitelji, temveč samo tovariši in učiteljice samo tovarišice. Tega sem se držal tako dosledno, da sem tudi kateheta ogovoril s tovarišem in me je zaradi tega naslednje leto komaj pripustil k birmi.

Zadnjič sem svojo mularijo postavil v vrsto. Želel sem zvedeti, kako je s tem v šoli danes. Sprožil sem prst na najmlajšega, rekel je: šica; drugi: tršica; tretji: tovarišica; najstarejša, ki se izobražuje že usmerjeno, je odgovorila: tovariš. »Kako pa ogovorite snažilko v šoli?« sem bil radoveden naprej. »Gospa.« so odgovorili vsi hkrati.

Zdaj, v času razvpite demokracije, pluralizma in vedno večjega spoštovanja različnosti, sem večkrat v pravi zadregi, kako katerega manj poznanega ogovoriti. Po kravatah ni zanesljivo ocenjevati, ker jih nosijo oboji, tovariši in gospodje, ali pa so oboji brez. Ker se navdušujem nad zdravjo prehrano in imam rad zelenje nasploh ter neprestano dregam v našo vedno hujšo ekološko svinjarijo, ki nas bo sčasoma vse pogubila, sem se zatekel k Zelenim Slovenije. Ti pa so zdaj pri Demosu in čisto nagonsko slutim, da bo tam več gospodov kot tovarišev, v ZKS oziroma v Stranki demokratične prenove pa sklepam, da bodo vsi še naprej ortodoksnimi tovariši. Ne morem in ne smem pa vsakemu sogovorniku pokukati v žep, če ima rdečo knjižico in zaradi tega pač z ogovarjanjem klatim — enkrat je zame tovariš, drugič gospod. Pri ženskah imam manj težav; vse po vrsti imenujem pač z ozirom na vidna leta z gospodično ali z gospo.

Z gospodom smo doslej vsi ogovarjali le zdravnike in duhovnike. Zdravnike

najbrž zaradi tega, da nam bi predpisal kakšna boljša zdravila in nas rešil prežgodnje smrti, duhovnike pa najbrž zaradi primera, če bi zdravnikom le ne uspelo. Zadnje čase večkrat slišim po radiu in berem v časopisih, da imenujejo z gospodom tudi druge naše vidnejše osebnosti in politike, čeprav niso ne zdravniki in ne župniki. Nekateri moderatorji vprašajo svojega intervjuvanca naravnost pred mikrofonom ali je tovariš ali gospod? Odgovor je običajno pri vseh enak: Vseeno mi je. No, meni tudi, si mislim in pri tem spominim na ugotovitve psihologov, ki trdijo, da je najbolj lažniv odgovor bodočega očka, če ga vprašam, kaj si bolj želi, sinka ali hčerki, pa odgovori: Vseeno mi je. Pri takšnih utemeljitvah upravičeno podvomim v takšne odgovore intervjuvancev in navsezadnje še v sebe. Nekaj je po mojem narobe s tistim, ki mu je vseeno, tak je neopredeljen, mečkač, mevža... Sklepam tudi, da takšnih sploh ne bo na bližnje volitve, ker jim bo itak vseeno.

Pri sebi pa me je začelo begati celo to, ker kadarkoli pridem v Ljubljano, stopim najprej na tržnico. V pičle pol ure obredem vse stojnice, kupim pa največkrat nič. Vseskozi in vsekrižem me branjevke ogovarjajo: kupite, gospod; malo repe, gospod; dobro kisllo zelje, gospod (še domačega nimam rad); suve slatke srpske šljive, gospon... Hitrih korakov zginem s tržnice, ob prvi priložnosti pa sem spet med branjevkami. Zares si nisem na jasnem, čemu to že vrsto let počnem: ali zaradi množice zelenja in zelenjave ali zaradi takega ogovarjanja, ko pa tudi trdim: Meni je vseeno.

Na volitve bom pa vseeno šel, ker mi ni vseeno!

Andrej Šertel

SPOMINI

Prelepa vasica javorska
v koroškem hribovju leži,
tu šola podružnice Črne
najvišja v deželi uči

Po hribih mogočne kmetije
se v soncu in snegu blešče,
spomladi se vsi veselimo,
ko lastovke spet prilete.

Velike so naše strmine,
le cesta je ravna pri nas,
vse stare so žage minile,
več voli ne orjejo brazd.

Ponosni naš kralj je Smrekovec
se skrbno ozira na nas
in nudi nam tiho zavetje,
ko pride spet zima in mraz.

Marija KOMPAN